

Jaarverslag 2018 van vereniging De Zaanse Molen

Inhoud		Blz.
1.0	Vooruitzicht	3
2.0	Verslag van het bestuur van De Zaansche Molen over 2017	5
2.1	Algemeen	5
2.2	Het bestuur	7
2.3	Samenstelling bestuur, personeel, commissies per 31 december 2018	9
2.4	Gegevens en getallen	11
3.0	Het financiële verslag	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Balans	15
3.3	Baten- en lastenrekening over het jaar 2018	16
3.4	Toelichting op de baten- en lastenrekening over het jaar 2018	17
3.5	Begroting 2019	19
3.6	Toelichting op de begroting 2019	20
4.0	Verslag van de Technische Advies Commissie	22
4.1	Inleiding	22
4.2	Ambachten	23
4.3	Veiligheid	23
4.4	De molens	24
	Het Pink	24
	De Koker	25
	De Bleeke dood	26
	De Ooievaar	26
	De Kat	27
	Het Prinsenhof	28
	De Gekroonde Poelenburg	29
	De Huisman	29
	De Zoeker	30
	De Bonte Hen	30
	De Schoolmeester	31
	Het Jonge Schaap	31
	De Jonge Dirk, De Zwaan	32
	Overige molens in de streek	33
5.0	Molenmuseum	35
5.1	Molenmuseum	35
5.2	De gebouwen	35
5.3	De collectie	35
5.4	Exposities, activiteiten	37
5.5	Educatieve programma's	39
5.6	Vrijwillige medewerkers	42
6.0	Werkgroep ledenactiviteiten	43
6.1	Verslag over 2018	43
7.0	Stichting Wind Molen Compagnie	45
7.1	Inleiding	45
7.2	Bestuur	45
7.3	Organisatie	45
7.4	Toekomst	46

1.0 Vooruitzicht

Voor u ligt het uitgebreide jaarverslag van onze mooie vereniging De Zaanse Molen. Zoals u in de bijdrage van de secretaris en anderen kunt lezen is er weer ontzettend veel gebeurd in het afgelopen jaar. Naast de vele “reguliere werkzaamheden” zoals het personeels- en vrijwilligersbeleid, het onderhoud van de molens, het organiseren van educatieve projecten voor scholen in de regio, de bijzondere exposities in het Molenmuseum, het onderhouden van contacten met externe partners en organisaties zoals de Zaanse Schans, De Hollandse Molen, de verdere professionalisering, enz. vergde het overleg met de gemeente dit jaar wel erg veel tijd en aandacht van het bestuur en het management.

Dat betrof allereerst het tot overeenstemming komen met de gemeente om een eerder gedane belofte om de opbrengst van het te verkopen pand aan de Museumlaan, te mogen gebruiken voor de financiering van het nieuwe museum op de Zaanse Schans. Dat had ondanks dat “de helft” van het pand in 1973 voor 1 gulden aan de vereniging was overgedragen door de voormalige gemeente Koog aan de Zaan en de andere “helft” in 1983 op eigen kosten is aangebouwd, nog wel erg veel juridische voeten in de aarde voordat de gemeente akkoord kon gaan. Pas in de laatste raadsvergadering, in december 2018, werd het convenant tussen de gemeente en de vereniging hieromtrent formeel goedgekeurd. Intussen is aan een gespecialiseerde makelaar in (rijks)monumentale panden formeel opdracht gegeven het pand aan geïnteresseerde partijen aan te bieden.

U heeft ongetwijfeld in de lokale en zelfs ook landelijke pers gelezen dat de gemeente en het bestuur van de Zaanse Schans een ontwikkelingsstrategie hebben opgesteld voor de toekomst van de Schans, gezien de nog altijd toenemende bezoekersaantallen en de onvrede daarover bij meerdere partijen. Deze strategie (ontwikkelingsrichting) moet met name antwoord geven op de vraag hoe (fysiek) om te gaan met de huidige en ook toekomstige (grote) aantallen toeristen en dan met name wat betreft het scheiden van fietsers en de (wandellende) toeristen, het parkeren van de grote aantallen auto's en bussen zonder overlast voor de omgeving, het ontwikkelen van een effectief “verdienmodel” om de investeringen te kunnen financieren en het ontwikkelen van “het verhaal” van de Zaanse Schans. In de komende maanden zal de gemeenteraad zich op de (concept) ontwikkelingsstrategie beraden en kunnen alle betrokken partijen wederom hun eventuele bezwaren naar voren brengen. Medio 2019 is een formeel besluit rond de ontwikkelingsstrategie te verwachten, waarna alle partijen op de Schans weten waar zij aan toe zijn met betrekking tot hun eigen ontwikkelingsplannen, waaronder ook vereniging De Zaanse Molen ten aanzien van landje De Haan.

Nu het pand aan de Museumlaan mag worden verkocht en het nieuwe pand op de Zaanse Schans ook formeel ons eigendom is geworden, zal het komende jaar vooral in het teken staan van de inrichting van het nieuwe molenmuseum als aanvulling op en de voorlopige afronding van de Wereld van Windmolens. Dat is wederom een heel ambitieuze exercitie maar wel één waarin we alle vertrouwen hebben om te kunnen waarmaken.....

Rest mij u, medewerkers en vrijwilligers, weer van VEEL DANK te zeggen voor het vele mooie werk dat in 2018 is verricht ten behoeve van onze mooie vereniging De Zaanse Molen.

André Drost, voorzitter

2.0 Verslag van het bestuur van De Zaanse Molen over 2018

2.1 ALGEMEEN

Na de aankoop van villa Kalverliefde aan de Kalverringdijk, bestemd als toekomstig molenmuseum, dachten we het afgelopen jaar snel vorderingen te kunnen maken met de voorbereidingen van de verbouwing en de inrichting ervan. Binnen de vereniging wisten we het tempo er wel in te houden, maar we hebben lang moeten wachten op de definitieve medewerking van stichting Zaanse Schans en gemeente Zaanstad. We houden voorts vast aan onze claim op Landje De Haan. In onze planvorming op langere termijn hebben we op die plek een informatiecentrum beoogd in de vorm van een herbouwde molen Het Rad van Avontuur. Dat zou de mogelijkheid bieden daarin ook het Cacaolab en de toiletgroep voor de Zaanse Schans onder te brengen. Bovendien biedt deze molen met zijn grote platting een groot aantal bezoekers aan de Zaanse Schans de mogelijkheid op een veilige manier hun mooie plaatjes te schieten. Het echt uitvoeren daarvan is een project op langere termijn. Allereerst ging alle aandacht naar het beoogde nieuwe museum als belangrijk onderdeel van de Wereld van Windmolens.

In opdracht van het bestuur is bureau K+P Architecten te Halfweg aan het werk gegaan om eerst een voorlopig ontwerp te maken, waarbij bureau Tekst&Uitleg van Eric-Job Duyvis zich met name op de expositieruimten heeft gericht. Uitgangspunt is om een meer dynamische expositie te bieden, waar pro-actief door bezoekers aan deelgenomen kan worden. Ondertussen is eind van 2018 een definitief ontwerp bij gemeente Zaanstad ingediend ter verkrijging van de omgevingsvergunning.

Om de financiering van het hele plan rond te krijgen moesten we de mogelijkheid hebben om het bestaande museum te verkopen en wilden we fondsen aanschrijven om langs die weg de nodige financiering binnen te krijgen. Beide procedures zijn ingezet. Daarvoor was het nodig dat gemeente Zaanstad afzag van de terugleveringsplicht van het huidige museum en medewerking verleent aan de bestemmingswijziging van villa Kalverliefde van “wonen” naar “maatschappelijke doeleinden”. Voor het verkrijgen van fondsbijdragen is een gespecialiseerd bureau ingeschakeld. Voor het archief en de (nog niet te exposeren) collectie moet nog een oplossing worden gevonden. Ook daarvoor zijn de eerste ideeën al geopperd.

Naast alle bemoeienis met de Wereld van Windmolens heeft het onderhoud van onze molens nog steeds de volle aandacht gekregen. Eind 2018 liep de periode af van de BRIM-methodiek en is de voorbereiding getroffen voor periode 2019-2024, waarin de SIM-methodiek van kracht is. Die bracht wel een beperking met zich mee. Groot onderhoud mag niet meer worden opgevoerd, maar valt nu onder provinciale subsidieregelingen. Bureau Groen heeft alle molens weer grondig doorgelicht en heeft ons de programma's voor de komende 6 jaren geleverd. Onze claim om een aantal molenschuren ook voor de SIM-subsidie in aanmerking te laten komen is afgewezen. We zijn hiertegen wel in beroep gegaan. De procedure daarvoor loopt nog. Het door de TAC uitgebrachte jaarverslag in hoofdstuk 4.0 geeft verder alle informatie over het aan de molens verrichte onderhoud.

Het bezoek aan de Zaanse Schans kende in 2018 weer een lichte groei ten opzichte van het jaar ervoor. Ook onze molens mochten weer een lichte groei meemaken, zij het dat het betaald bezoek iets terugliep en het gratis bezoek aan De Huisman fors groeide. De financiële afdracht van de WMC over de ontvangen entreegelden nam met ca. 5% toe. In verband met de te bereiken veiligheid op de molens wordt voor 2019 een pilotproject voorbereid.

Ons ledenaantal kent ook weer een lichte groei en telt nu een aantal van 3.600. Verheugend daarbij is dat de gemiddelde leeftijd ook weer wat verder terugloopt. De ledentoeename is sterk te danken aan de grote inzet van ons promotieteam dat op jaarmarkten en braderieën tal van mensen wisten te verleiden zich als lid bij onze vereniging aan te melden.

Het professionaliseringsproces heeft het afgelopen jaar een flinke slag gemaakt, zowel in de organisatievorm als in de documentatie. Zie hiervoor verder 2.2 BESTUUR.

De sanering van ons archief en de collectie is ook met kracht verder doorgezet. Wekelijks zijn enkele mensen daarmee bezig. Alles wordt daarmee geordend en ook wordt er gelijktijdig ontzamd. Daarbij worden al die gegevens ook meteen gedigitaliseerd. De werkzaamheden zullen nog wel enkele jaren vergen voordat alles op orde is.

De rondleidersgroep is het afgelopen jaar druk in de weer geweest met de diverse projecten voor de schoolgaande jeugd, waarbij in combinatie van Het Molenmuseum en diverse molens instructieve en educatieve programma's werden geboden. We noemen "Van dik hout zaagt men planken", "Pluis de Molenmuis", "De meester schrijft nog op papier", "Molen voor-proefje", "Meel mop de billen" en "In de olie".

Schoolklas voor programma Sint en het verdwenen kruid

Bij de nationale intocht van Sinterklaas heeft de rondleidersgroep een bijzondere actie ondernomen. Er is een verhaal gemaakt met de titel "Sint Nicolaas en het verdwenen kruid", dat met een uitnodiging via een USB-stick aan alle basisscholen in Zaanstad is gestuurd. De belangstelling daarvoor was zo groot dat zelfs enkele schoolklassen teleurgesteld moesten worden. De groepen van 50 kinderen, soms 4 per ochtend, bezochten daarbij de molens De Bleeke Dood en De Huisman. Het succes was dermate groot dat het vast in het educatieprogramma voor volgende jaren wordt opgenomen.

In verband met de voorbereiding van de verhuizing naar het nieuwe molenmuseum is de Museumcommissie nieuw leven ingeblazen. Voor zowel de collectie en het archief als ook de in de toekomst te houden exposities werd het van belang de commissie inhoudelijk te versterken. Zie voor meer hierover hoofdstuk 5.0 Molenmuseum.

De Werkgroep activiteiten is dit jaar goed bezig geweest met het organiseren van aansprekende projecten waar de tot nu minder betrokken leden de kans krijgen wat meer te weten te komen van zaken die onze vereniging aangaan of waar we als vereniging bij betrokken zijn. In groepen van 50 personen wordt men hier bij betrokken en uit de reacties blijken deze activiteiten goed aan te slaan. Zie verder hoofdstuk 6.0.

2.2 BESTUUR

Het bestuur heeft in het afgelopen jaar een flinke professionaliseringsslag gemaakt. In maart werd Peter-Jan van Steenberg, ex-directeur van stichting Zaanse Schans, aangetrokken als algemeen manager. Als gevolg daarvan werd Henk Heijnen hoofdconservator. Beiden hebben vanaf dat moment in die functies actief aan de maandelijkse bestuursvergaderingen deelgenomen en ontlasten het bestuur van een groot aantal dagelijkse activiteiten en bemoeienissen. Het meer op afstand besturen begint zo zijn vorm te krijgen.

In de relatie tussen de vereniging als beleidsorgaan en de stichting Wind Molen Compagnie (WMC) is inmiddels ook duidelijkheid gekomen. Met het advies van bureau Haagse Beek als grondslag is afgesproken dat de exploitatie van de molens langzamerhand allemaal onder het bewind van de WMC komen en in de nabije toekomst gaat dat ook voor de exploitatie van het nieuwe molenmuseum in villa Kalverliefde gelden. Daarnaast is afgesproken dat de bestuursleden met een vakportefeuille na elk kwartaal verslag uitbrengen binnen het bestuur over de inhoudelijke en financiële stand van zaken. De WMC stuurt ook het inkoop- en verkoopbeleid van de molens aan en wordt daarin geadviseerd door de nieuw ingestelde Productencommissie. Voorts zullen twee maal per jaar algemene ledenvergaderingen worden gehouden. In de vergadering van mei wordt vooral verantwoording afgelegd over het achterliggende jaar. De vergadering in november zal vooral gericht zijn op de verwachtingen van het eerstkomende jaar.

In het afgelopen jaar is ook een wijziging van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van zowel de vereniging als de WMC voor bereid. In 2019 worden daarover in ledenvergaderingen de beslissingen genomen.

Een grote slag is in het afgelopen jaar gemaakt in het vastleggen van allerlei procedures, organisatieonderdelen, taakomschrijvingen etc. waaraan we zouden moeten voldoen als we in aanmerking willen komen voor de toekenning van de POM-status (Professionele Organisatie voor Monumentenbeheer). Tot aanvragen van die status hebben we als vereniging nog niet besloten. Een en ander is echter ook van groot belang voor de (nabije) toekomstige bestuurders en commissieleden.

Veel kennis zat en zit nog in de hoofden van de molenkenners in onze vereniging en dient dus nu vastgelegd te worden om niet voor de toekomst verloren te laten gaan.

Secretaris Walter Busch

Een zorg van het bestuur is de veiligheid van de maalploegen en bezoekers vooral bij de molens op de Zaanse Schans. We hechten nog steeds aan de stelling dat kwaliteit boven kwantiteit gaat. Het pilotproject voor veiligheid dat voor 2019 op de rol staat moet ons ook op dat gebied de nodige informatie verschaffen om bezoekersstromen zo goed mogelijk te reguleren.

Namens het bestuur is Henk Heijnen regelmatig in overleg met de directie van het Zaanse Museum om vooral het educatiebeleid zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. André Drost en Martin Schaap hebben binnen het bestuur van stichting Zaanse Schans hun bijdrage geleverd in de discussie over Zaanse Schans 2030, waarin een aantal lastige problemen i.v.m. het toenemende bezoek aan de Zaanse Schans besproken wordt. Er lijkt nog een aantal tegengestelde belangen aan de orde te zijn.

Traditiegetrouw is eind april het jaarlijks overleg van de besturen van DZM en WMXC met de hoofdmolenaars gehouden. Daar werden onder andere de gang van zaken op de molens, het onderhoud aan de molens, het in- en verkoopbeleid, de openstelling van de molens, de maalploegbezetting en de onderlinge afstemming besproken.

Eind mei werd de jaarlijkse Algemene Leden Vergadering in De Stoomhal te Wormer gehouden. Zo'n 150 leden waren aanwezig om het afleggen van verantwoording door het bestuur te controleren. Het bestuur mocht zich verheugen in algemene instemming met het gevoerde beleid.

Bij het Bestvat in molen De Schoolmeester, de afsluiting van het molenseizoen op de Zaanse Molendag, waren weer veel vrijwilligers aanwezig. Het was een gezellige bijeenkomst waar men zich de consumpties, broodjes en snacks goed liet smaken. De maalploeg van De Schoolmeester had de bijeenkomst weer goed voorbereid. Het is zaak om ook deze traditie in stand te houden vanwege de bindende werking ervan.

2.3 SAMENSTELLING BESTUUR, PERSONEEL EN COMMISSIES PER 31 DECEMBER 2018

Bestuur vereniging De Zaanse Molen

André Drost	voorzitter
Martin Schaap	vice-voorzitter, voorzitter Museumcommissie
Walter Busch	secretaris
Jan Hartsuiker	penningmeester
Matthijs Ero	bestuurslid, voorzitter TAC
Jan ter Wisscha	bestuurslid, PR en marketing, netwerken, leden en bedrijfsleden
Dennis Dirkzwager	bestuurslid, voorzitter WMC en exploitatiezaken, ledenactiviteiten
Lenie Bakker	notuliste

Bestuur stichting Wind Molen Compagnie

Dennis Dirkzwager	voorzitter
Lex Husslage	secretaris
Jan Hartsuiker	penningmeester
Joke Bosch	commissielid, exploitatiezaken
Jan Krijt	commissielid, exploitatiezaken

Personeel

Peter-Jan van Steenberg	algemeen manager
Henk Heijnen	hoofdconservator
Lenie Bakker	medewerker financiën en administratie
Resi Veenman	medewerker presentatie, educatie, ledenadministratie en organisatie
Henk Kroes	medewerker technische zaken

Technische Advies Commissie

Matthijs Ero	voorzitter, verstrekken externe opdrachten
Jan ter Wisscha	secretaris, BRIM-/SIM-zaken
Jan Doodeman	commissielid, molenkenner, technische zaken
Peter Hoveling	commissielid, molenkenner, maquettebouwer
Jan Lange	commissielid, voorbereiding restauraties en groot onderhoud
Sjors van Leeuwen	commissielid, molenkenner, inspecteur, historicus
Martin Schaap	commissielid, molenkenner, verstrekking ext. opdrachten, historicus
Fulco Rol	commissielid, molenkenner, technische zaken, historicus
Henk Kroes	adviserend commissielid, onderhoud museum

Werkgroep professionalisering

Walter Busch	voorzitter, verzamelen en opstellen documenten
Peter-jan van Steenberg	adviseur
André Drost	adviseur
Willem Rol	extern adviseur (Noord-Hollandse Molenstichting)

Museumcommissie

Henk Heijnen	hoofdconservator, secretaris
Martin Schaap	voorzitter, museale zaken, kenner molenhistorie
Fulco Rol	commissielid, registratie museale zaken, kenner molenhistorie
Eric-Job Duyvis	commissielid, inrichting en vormgeving museum en exposities

Uitvoerende medewerkers

Sjors van Leeuwen	hoofdmolenaar, kenner molenhistorie
Sander Jordans	maalploeglid, registratie museale zaken
Jan Klees	ex-bestuurslid, registratie museale zaken
Gijs van Soest	inventarisatie molen gerelateerde objecten

Activiteiten werkgroep

Dennis Dirkzwager	Rick Bakker
Jantien Braun	Nadia Kreuger

Productencommissie

Peter-Jan van Steenberg	Sjors van Leeuwen	Jan ter Wisscha
Jacinta Mandjes	Beau van Amstel	Jan Krijt
Eric-Job Duyvis		

Redactie De Windbrief

Ed Pielkenrood	hoofdredacteur
Rick Bakker	redactielid, journalist
Sarah Vermoolen	redactielid, journalist
Ineke Houter	redactielid, eindcorrectie
Hans van de Stadt	redactielid, opmaak en grafische vormgeving
René van der Meer	redactielid, fotografie, assistentie bij opmaak
Ron Couwenhoven	vaste medewerker

Communicatiecommissie

Resi Veenman	Henk Heijnen
René van der Meer	Ed Pielkenrood

Promotieteam

Resi Veenman	Jacinta Mandjes	Atie Reurts
Emmy Bootsman	Jetje Siebeling	Marjan Aten
Joke Jetses	Joop Koopman	Jan Jonker
Els Neeft-Schavemaker	Thea Schrekker	Joke Gehring

Websiteredactie

Resi Veenman

Facebookredactie

Resi Veenman   Emmy Bootsman
Gerrit Admiraal   Rick Bakker

Redactie digitale nieuwsbrief

Resi Veenman   Henk Heijnen
René van der Meer   Ed Pielkenrood

Instagramredactie

Jean-Paul Bardelot

Twitterredactie

Rick Bakker

You tube

Resi Veenman

Naast de genoemde bestuurs- en commissieleden zijn nog veel meer leden in touw om de vereniging op unieke manier gaande te houden. Meer dan 300 vrijwilligers zetten zich daar regelmatig voor in. Dit zijn:

- De inpakkers en bezorgers van De Windbrief. Zij zorgen ervoor dat bij al onze leden 4x per jaar dit verenigingsperiodiek tijdig bezorgd wordt. Ook voor andere omvangrijke berichtgeving aan onze leden zijn deze mensen beschikbaar.
- De hoofdmolenaars, assistent-molenaars, maalploegleden en toeristische medewerkers, die hun deskundigheid, vaardigheden en elan inzetten bij het gaande houden de veiligheid van hun molens en de ontvangst van bezoekers.
- De baliemedewerkers en rondleiders van het Molen museum.
- Alle niet met naam genoemde anderen die zich op de een of andere manier beschikbaar stellen en inzetten voor vereniging De Zaanse Molen.

2.4 GEGEVENS EN GETALLEN PER 31 DECEMBER 2018

<u>Ledenbestand</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Leden tussen 18 en 60 jaar	2.091	1.945
Jeugdleden	60	57
Leden 60+	1.395	1.478
Ereleden	2	2
Gratis lid	11	11
Sponsors van De Zoeker	6	7
Dames De Zoeker	6	6
Bedrijfslidmaatschappen	<u>34</u>	<u>33</u>
Totaal	3.605	3.540
<u>Bezoekers</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Molenmuseum, incl. molen Het Pink	6.438	8.152
Molen De Kat	182.868	192.553
Molen De Zoeker	115.232	113.003
Molen Het Jonge Schaap	139.767	144.878
Molen De Bonte Hen	28.687	26.420
Overige molens DZM	381	347
Molen De Huisman (gratis bezoek)	<u>295.845</u>	<u>240.173</u>
Totaal	769.218	727.301

<u>Omwentelingen molens</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
De Koker	89.813	108.766
De Bonte Hen	1.022.730	765.821
De Zoeker	1.610.611	1.433.757
De Kat	1.088.804	1.191.953
De Gekroonde Poelenburg	230.008	118.029
De Huisman	1.566.384	1.582.725
De Ooievaar	214.505	105.230
De Bleeke Dood	173.772	teller stuk
Het Pink	188.464	194.146
De Schoolmeester	461.871	552.263
Het Prinsenhof	66.176	46.121
Het Jonge Schaap	1.402.225	1.415.800
De Jonge Dirk	242.921	293.155
De Zwaan (weidemolen bij De Jonge Dirk)	<u>204.919</u>	<u>340.219</u>
Totaal	8.563.203	7.999.928

Molen Het Prinsenhof heeft in het begin van het jaar niet kunnen draaien i.v.m. vervanging van het roedenkruis.

Walter Busch, secretaris

3.0 Het Financiële Verslag

3.1 INLEIDING

Boekjaar 2018

Investeringsen

In 2018 is er € 79.050 geïnvesteerd in gebouwen en terreinen. Er deed zich de gelegenheid voor om het terrein direct naast molen de Jonge Dirk te kopen voor € 20.000. Deze post is verantwoord op de post gebouwen en terreinen. De gebouwen in uitvoering van in totaal € 59.050 heeft betrekking op der herbouw van de turfschuur bij molen de Ooievaar voor € 24.500 en voor € 35.000 voor kosten (vnl. architect kosten) die zijn gemaakt voor de verbouwing en inrichting van Kalverliefde. Begin 2019 is de herbouw van de turfschuur afgerond. Hiervoor zullen nog ca.€ 6.000 kosten gemaakt worden.

Vanaf juni 2019 zal begonnen worden met de verbouw en inrichting van de Kalverliefde. De totale kosten zullen ca. € 2 miljoen euro bedragen. De verwachting is dat in maart /april 2020 de kalverliefde in gebruik kan worden genomen.

Financiering verbouwing en inrichting Kalverliefde

In 2018 is er met behulp van een professionele organisatie begonnen met het werven van sponsors. Ook is het huidige museum in maart 2019 in de verkoop gezet. De intentie is dat de verbouwing en inrichting grotendeels gefinancierd wordt uit deze beide componenten. Verwacht wordt dat de opbrengsten hiervan pas in het 4 e kwartaal 2019 en in het eerste halfjaar 2020 ter beschikking komen. Om toch in juni 2019 met de verbouwing te beginnen is er een financiering van € 1,5 miljoen bij de Rabobank aangevraagd welke in 2020 en eventuele volgende jaren kan worden afgelost.

Resultaat 2018

In 2018 bedroeg het resultaat € 524.886. Dit was € 174.379 hoger dan het resultaat van 2017. Dit is grotendeels te danken aan de legaten en giften die in 2018 werden ontvangen van in totaal €148.116. Exclusief deze post bedroeg het resultaat € 376.770 hetgeen aanzienlijk lager was dan het begrote resultaat voor 2018 van € 457.200. Dit is vnl. veroorzaakt door de hogere onderhoudskosten van de molens. Deze waren € 95.928 hoger dan begroot. De personeelskosten zijn in 2019 met € 30.821 gestegen naar € 189.275 hetgeen conform de begroting was. De reden voor deze toename was vnl. uitbreiding van het personeelsbestand. De algemene kosten waren € 23.850 lager dan voorgaand boekjaar. Dit kwam door de lagere kosten voor de Wereld van Windmolens.

Het resultaat van 2018 wordt voor € 524.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve en fondsen van De Wereld van Windmolens waardoor deze reserves ultimo 2018 uitkomen op €1.594.000. Het restant van het resultaat van € 886 wordt toegevoegd aan de algemene reserves.

Begroting 2019

De herziene begroting 2019 komt uit op een resultaat van € 433.000. Dit is bijna € 56.000 hoger dan het resultaat excl. legaten en giften van 2018. Door de prijsverhoging nemen de entreegelden met €39.000 toe naar € 907.000. Hierbij is rekening gehouden met omzetverlies vanwege het stopzetten van de Zaanse Schans kaart waar echter een toename van de eigen molenkaart tegen overstaat. Andere opvallende posten zijn de brimsubsidies die de komende 6 jaar € 20.000 lager zullen zijn dan de voorgaande jaren en het winstaandeel van de stichting WMC dat in 2019 € 63.000 hoger is dan voorgaand jaar. Algemene en personeelskosten nemen met € 27.000 toe t.o.v. voorgaand boekjaar.

Accountantscontrole

Evenals in voorgaande jaren zijn de jaarcijfers gecontroleerd door DHV-accountants uit Purmerend. Ook nu weer heeft de accountant hiervoor een beoordelingsverklaring voor afgegeven.

Toekomstige verslaglegging

Eind 2018 zijn de statuten van de Stichting WMC gewijzigd. De zeggenschap van de vereniging is hiermee dusdanig vergroot dat de stichting feitelijk kan worden beschouwd als een 100 % deelneming. Vanaf 2019 zal de stichting daarom volledig geconsolideerd in de jaarcijfers worden opgenomen. Tot en met 2018 werd in de jaarcijfers van de vereniging alleen 90 % winstuitkering van de stichting als een afzonderlijke post opgenomen. Deze 90 % winstuitkering is vastgelegd in de statuten van der stichting WMC.

3.2 BALANS

ACTIVA	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
Duurzame activa		
Land Molens Museum	59.200	39.196
Molenmuseum	-	-
Inventaris museum	1.500	1.874
Inventaris kantoor	13.005	10.238
Gebouwen in uitvoering	59.050	
	132.755	51.308
Te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen		
Subsidies	20.095	56.673
Voorraden	26.775	27.509
Belastingen/Soc.verzekeringen	25.577	49.474
Overige vorderingen	228.522	225.762
	300.969	359.418
Liquide middelen	1.546.958	1.083.035
	1.980.682	1.493.761
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	144.768	143.882
Bestemmingsfondsen		
Willem Visserfonds	56.048	56.296
Wereld van Windmolens	17.000	1.070.000
<i>Bestemmingsreserve</i>		
Wereld van Windmolens	1.577.000	
	1.794.816	1.270.178
Voorziening onderhoud	-	38.420
Kortlopende schulden		
Belastingen & Sociale premies	7.182	2.509
Saldo giften voor WvW	-	60.000
Crediteuren	74.406	89.018
Overige schulden	100.906	32.568
Overlopende passiva	3.372	1.068
	185.866	185.163
	1.980.682	1.493.761

3.3 BATEN- EN LASTENREKENING OVER HET JAAR 2018

Baten- en lastenrekening 2018

	<i>werkelijk</i>	<i>2018</i>	<i>werkelijk</i>	<i>2017</i>	<i>begroting</i>	<i>2018</i>
	€		€		€	
Subsidies		75.085		118.344		66.000
Entreegelden Molens		868.373		791.910		866.000
Overige baten		440.690		281.756		283.000
Baten		1.384.148		1.192.010		1.215.000
Specificaties :						
Personeelskosten		189.275		158.454		185.000
Afschrijvingen		2.846		4.083		4.000
Kosten molens		476.648		466.935		389.000
Kosten museum		84.760		82.586		84.300
Algemene kosten		105.760		129.610		95.600
Lasten		859.289		841.668		757.900
		524.859		350.342		457.100
Rentebaten		27		165		100
		524.886		350.507		457.200
Winstverdeling	€		€			
Bestemmingsreserve WvW		507.000		350.000		
Bestemmingsfondsen		17.000				
Toevoeging verenigingskapitaal		886		507		
Totaal resultaat 2016 resp.2015		524.886		350.507		

3.4 TOELICHTING OP DE BATEN- EN LASTENREKENING 2018

Toelichting baten- en lastenrekening 2018

Subsidies	2018	2017	begroting 2018
Zaanstad	5.350	24.084	16.000
Brim subsidie	49.808	74.281	50.000
Overig	19.928	19.979	-
	<u>75.086</u>	<u>118.344</u>	<u>66.000</u>
Overige baten			
Legaten en giften	148.116	5.166	-
Huren	50.700	45.589	46.000
Contributies	85.237	84.349	85.000
Winstaandeel Stichting WMC	108.233	112.203	117.000
Entreegelden museum	9.758	11.207	11.000
Overig	38.646	23.242	24.000
	<u>440.690</u>	<u>281.756</u>	<u>283.000</u>

Toelichting baten- en lastenrekening 2018 pagina 2

	2018	2017	begroting 2018
Personeelskosten			
Kantoor	78.875	68.667	95.000
Museum	110.400	89.787	90.000
	<u>189.275</u>	<u>158.454</u>	<u>185.000</u>
Kosten Molens			
Onderhoud- en restauratiekosten	395.928	404.738	300.000
Exploitatiekosten	67.836	54.266	80.000
Kosten werkplaats	12.884	7.931	9.000
	<u>476.648</u>	<u>466.935</u>	<u>389.000</u>
Kosten museum			
Tentoonstellingen	13.209	20.704	21.000
Vaste lasten	17.696	16.518	17.000
Onderhoud	23.236	17.879	6.500
Digitalisering	6.497	9.588	9.500
Personeelskosten	9.469	10.379	10.300
Educatie	3.387-	5.628-	5.000
PR/Marketing	5.138	3.123	3.000
Abonnementen en contributies	3.398	2.426	3.000
Museumcollectie	4.926	2.470	4.000
Overig	4.578	5.127	5.000
	<u>84.760</u>	<u>82.586</u>	<u>84.300</u>
Algemene kosten			
Windbrief	20.841	14.652	18.000
Bestuurs- en activiteitskosten	12.007	15.598	15.000
Wereld van Windmolens advieskosten	28.738	46.812	-
Overige advieskosten	6.000	13.600	5.000
Administratie- en automatiseringskosten	13.636	13.305	13.000
Promotionele kosten	4.499	2.287	23.000
Accountantskosten	4.400	3.900	4.400
Huisvestingskosten	3.058	3.643	3.900
Porti	3.833	5.566	5.000
Contributies/lidmaatschappen	4.079	5.822	4.000
Telefoonkosten	450	742	1.000
Bankkosten	1.478	1.435	1.300
Overig	2.741	2.248	2.000
	<u>105.760</u>	<u>129.610</u>	<u>95.600</u>

3.5 BEGROTING 2019

Begroting 2019

	<i>begroting</i> 2019	<i>Begroting</i> 2019 <i>herzien</i>
	€	€
Subsidies	86.000	66.000
Entreegelden Molens	883.000	907.000
Overige baten	328.000	340.000
Baten	1.297.000	1.313.000
Specificaties :		
Personeelskosten	194.000	197.000
Afschrijvingen	4.000	4.000
Kosten molens	449.000	480.000
Kosten museum	84.300	80.500
Algemene kosten	122.600	124.900
Lasten	853.900	886.400
Rentebaten	443.100	426.600
	100	4.000-
	443.200	422.600

3.6 TOELICHTING OP DE BEGROTING 2019

Toelichting begroting 2019

Subsidies	begroting	2019		Begroting	2019	herzien
Zaanstad		16.000				5.400
Brim subsidie		70.000				55.000
Overig		-				16.000
		<u>86.000</u>				<u>76.400</u>
Overige baten						
Legaten en giften		-				-
Huren		46.000				55.000
Contributies		85.000				85.000
Winsttaandeel Stichting WMC		162.000				171.000
Entregelden museum		11.000				5.000
Overig		24.000				24.000
		<u>328.000</u>				<u>340.000</u>
Personeelskosten						
Kantoor		104.000				80.000
Museum		90.000				117.000
		<u>194.000</u>				<u>197.000</u>

Toelichting begroting 2019 pag.2

	begroting 2019	Begroting 2019 herzien
Kosten Molens		
Onderhoud- en restauratiekosten	360.000	400.000
Exploitatiekosten	80.000	70.000
Kosten werkplaats	9.000	10.000
	<u>449.000</u>	<u>480.000</u>
Kosten museum		
Tentoonstellingen	21.000	5.000
Vaste lasten	17.000	17.000
Vaste lasten Kalverliefde	-	6.000
registratie collectiebeheer	6.500	23.000
Digitalisering	9.500	8.500
Personeelskosten	10.300	6.000
Educatie	5.000	1.000
PR/Marketing	3.000	6.000
Abonnementen en contributies	3.000	3.000
Museumcollectie	4.000	4.000
Overig	5.000	1.000
	<u>84.300</u>	<u>80.500</u>
Algemene kosten		
Windbrief	18.000	20.000
Bestuurs- en activiteitskosten	15.000	15.000
Wereld van Windmolens div.kosten	40.000	50.000
Overige advieskosten	5.000	-
Administratie- en automatiseringskosten	13.000	13.000
Promotionele kosten	10.000	5.000
Accountantskosten	4.400	4.400
Huisvestingskosten	3.900	3.500
Porti	5.000	5.000
Contributies/lidmaatschappen	4.000	4.000
Telefoonkosten	1.000	500
Bankkosten	1.300	1.500
Overig	2.000	3.000
	<u>122.600</u>	<u>124.900</u>

4.0 Verslag van de Technische Advies Commissie over 2018

4.1 INLEIDING

De afgelopen decennia heeft de Technische Advies Commissie (TAC) veel omvangrijke restauraties voorbereid, begeleid en mogen opleveren. Iedere keer unieke projecten met steeds wisselende vraagstukken. Het is, na De Ooievaar, fijn te constateren dat er nauwelijks grote projecten aan zitten te komen. De staat van onderhoud is in principe beheersbaar. Alleen het verder uitwerken en financieren van de restauratie van de Oosterschuur van Het Pink zal de komende jaren zijn beslag moeten krijgen.

De commissie is gelukkig met het behaalde onderhoudsniveau; echter gebruiken we die mogelijkheid juist om andere zaken uit te diepen. Zo is er nu meer dan ooit de focus op brandveiligheidsvraagstukken, kloppend kleurgebruik op de molens, toepassen van originele materialen. Ook op het gebied van het documenteren van de molens zijn er de afgelopen jaren grote slagen gemaakt. Het onderhoudsniveau en de wijze waarop dat gebeurt is van een steeds beter wordende kwaliteit. Bij het gebruik van de oorspronkelijke materialisatie komt enerzijds de monumentale waarden ten goede, anderzijds zijn deze vaak minder milieubelastend. In mooi zuiver restaureren heeft de Zaanstreek een traditie hoog te houden, wij werken daar graag aan mee.

Niettemin is dat allemaal niet vanzelfsprekend. Door de stijgende kosten in de bouw en de afname van subsidiëringmogelijkheden is duidelijk dat we daardoor als vereniging gevoeliger zijn voor economische tegenslagen. Het verbeteren van het financiële apparaat binnen de commissie is dan ook een eerste opgave.

Tekenend is een tegenslag die wij ondervonden door de afwijzing van een instandhoudingssubsidie van de Rijksoverheid voor onze molenschuren. De regeling liet toe, omdat wij over grote industriemolens beschikken, voor de schuren een aparte subsidie aan te vragen, zoals dat voor de BRIM-systematiek wel gold. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) was het daar in het kader van de nu geldende SIM-systematiek niet mee eens. Tegen dat besluit loopt nu een bezwaarprocedure.

4.2 AMBACHTEN

De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat er voor onze molens verschillende gespecialiseerde ambachtslieden actief zijn en waar nauwelijks in een duurzame opvolging is voorzien. Voor de aannemersbedrijven (molenmakers, schilders) geldt dit in mindere mate; hierin bevinden zich relatief jonge mensen. Anders is dat bijvoorbeeld voor het 'Zaans zeilmakerscollectief' dat in molen De Kat bezig is. Deze mensen, bestaande uit zeilenmakers Simon van der Meer, Piet Kempenaar en meesterzeilenmaker René Peereboom, zijn al wat ouder maar maken wel op een heel traditionele wijze zeilen voor nagenoeg alle Zaanse molens. Tevens is daar de aandacht voor historisch correct Zaanse kleurgebruik van het zeildoek. Momenteel wordt daar het gebruik van hennepdoek en manillatouw geïntroduceerd. Dit past in de behoefte om meer authentieke materialen te gebruiken en in de duurzaamheidsgedachte. Die ontwikkelingen en opgedane ervaringen zouden voor de toekomst goed overgedragen moeten worden.

Een zelfde probleem signaleren we op het vlak van de harenmakerij. Een haar is een persmat welke in een oliemolen gebruikt wordt bij het slaan van de olie. Het bestaat uit een gevlochten, op juiste breedte geperste mat voorzien van een leren omslag. Momenteel zijn er 4 oliemolens in bedrijf; elke molen heeft 4 haren in gebruik, totaal 16 haren. We zijn er voornamelijk niet in geslaagd om in die aantallen te voorzien. Laat staan dat er reserve-haren aanwezig zijn. Martin Bus is dé expert op dat gebied, maar het is niet eenvoudig gebleken om in de aanvoer van haren continuïteit te brengen. Sinds afgelopen jaar wordt Gijs van Soest daarom ingewijd in de geheimen van de harenmakerij.

4.3 VEILIGHEID

Onder het begrip veiligheid vatten we veel: veiligheid voor onze medewerkers en vrijwilligers op de molen en veiligheid voor onze bezoekers. Maar natuurlijk ook brandveiligheid en daarmee onderhoud van brandblusser, brandmeldinstallatie en allerhande noodzakelijk geachte keuringen van bijvoorbeeld de bliksem- en tegenwoordig ook de elektrische installaties. In dat laatste is het afgelopen jaar veel geïnvesteerd. Op verzoek van onze verzekeraar zijn alle installaties nagekeken en zijn afgelopen jaar tekortkomingen hersteld.

De vereniging organiseert geregeld ook brandweeroefeningen. Intussen is bij molen De Kat een pilotproject met een adviesbureau gestart voor betere toetsing aan en advisering t.b.v. de huidige regelgeving. Tegelijkertijd blijven we nadenken over de wijze van brandbestrijding, zoals betere aanvalsplannen, juiste informatie bij de brandweer en soorten sprinklerinstallaties.

De TAC bestond in 2018 uit Fulco Rol, Jan Lange, Peter Hoveling, Jan Doodeman, Martin Schaap, Sjors van Leeuwen, Jan ter Wisscha en Matthijs Ero. Vanuit de technische dienst van De Zaanse Molen was Henk Kroes als adviserend lid bij de vergaderingen. Matthijs Ero fungeerde uit hoofde van bestuurlid technische zaken als voorzitter. Jan ter Wisscha vervulde de secretariële werkzaamheden.

4.4 DE MOLENS

Op volgorde van verwerving door De Zaanse Molen, hier de gebeurtenissen per molen over het afgelopen jaar:

Het Pink

In Het Pink bevinden zich al vele jaren verschillende onderdelen van de vereniging: het oliemolenbedrijf, de werkplaats van de onderhoudsdienst, de modelbouwwerkplaats voor de jeugd- en seniorenclub. Een gedeelte is als depot in gebruik.

Draaien deed de molen ook veel, de molenploeg bestond in 2018 uit André Koopal, Kevin Bus, Abel van Loenen, Christiaan Smit en Peter Bank. Voor de Oosterschuur is een restauratieplan in voorbereiding en wordt er aan een bouwhistorisch onderzoek gewerkt.

Door de molenaars werd, omdat de elektrische installatie in de molen werd gekeurd en op onderdelen moest worden aangepast, gedeeltelijk vervangen. De uitgangspunten daarbij waren een installatie welke aan de huidige eisen voldoet en waarvan de bedrading meer uit het zicht is aangelegd. Een installateur sloot e.e.a. verder aan en monteerde af. Toch is door deze handelwijze de vereniging een hoop geld bespaard.

Al verschillende jaren draaide Het Pink met een voor oliemolens niet kloppende zeilkleurstelling. Abel van Loenen besloot daarom om met pigmenten van De Kat voor de juiste kleuren te zorgen, hetgeen het oorspronkelijk uiterlijk van de molen ten goede is gekomen. Voor de zomerzeilen moest nieuw zeildoek worden gekocht. De vereniging nam hiervoor een voorraad van dit materiaal in opslag. Al enkele jaren leveren de Zaanse oliemolens lijnolie aan RIGO Verffabriek uit IJmuiden. De activiteitencommissie organiseerde daarom op 27 januari een heel interessante excursie voor leden van de vereniging naar deze verffabriek en Het Pink, waardoor het verhaal van de verf én de olie prachtig bijeen werd gebracht. De fabriek was heel interessant, de leden werden gastvrij onthaald en konden zelf met verf op biologische basis proef-schilderen. Als tegenprestatie werd in juni voor het

personeel van RIGO een bijeenkomst in Het Pink gehouden om ook hen de gelegenheid te geven een oliemolen te leren kennen.

De Koker

Vorig jaar vond er een 'pelproef' plaats met het in de molen aanwezige pelwerk. Met de bevindingen uit deze proef is men in 2018 aan de gang gegaan. Zo werd de pelkuip iets verkleind en is er een nieuwe hengselmaat gemaakt. Van pellen is het echter nog niet gekomen: de binnenroed van de molen is in dergelijke staat dat intensief malen wordt afgeraden. Intussen zijn alle windborden uit deze roed verwijderd en op die manier wordt de roed ontzien. Voor de vervanging van de roed vroegen we een subsidie aan bij de provincie Noord-Holland. Aan het einde van 2018 ontvingen we een cheque uit handen van de gedeputeerde Jack van der Hoek waarmee een gedeelte van de kosten gedekt zullen zijn. In het volgende jaar zal de uitvoering ter hand worden genomen.

De molenaars Simon van der Meer en Ton Leegwater ontvingen ook dit jaar een aantal bezoekers bij onze Wormerse molen. Zo organiseert de Poelboerderij jaarlijks een molenexcursie langs weidemolentjes in het Wormer- en Jisperveld en eindigend bij De Koker. Tijdens de storm van 18 januari verergerde rietschade aan de molen enigszins, de rietdekkers herstelden dit. Traditiegetrouw doen de bemanning en hun echtgenotes mee aan het monumentenweekend: De Koker was op 8 september geopend en er werden pannenkoeken gebakken.

Voor het terreinonderhoud kregen de molenaars assistentie van twee ezels die op het weiland rond de molen lopen en af en toe het molenerf meepikken bij de begrazing.

De Bleeke Dood

Onze Zaadijkse molen maalde dit jaar geregeld, de opening van de molenwinkel onderin de molen was doorgaans op vrijdags, steevast bemand door molenaar en bewoner van de molen Gerrit Smit. Wanneer zijn aandacht naar molen De Bonte Hen moest gaan, viel zijn dochter Anita voor hem in. Voor het malen konden we ook dit jaar op René Peereboom vertrouwen. Dit jaar draaide, o.a. op de Molendagen, ook Sander Jordans met de molen. Naast het meel voor consumptie wordt al jaren voer voor een veehouder in Grootshermer gemalen.

De molen verkeert verder in een prima staat van onderhoud, de molenmakers teerden tijdens prachtig droog zomerweer de stelling tweemaal waardoor gladheid wordt voorkomen. Enkele zeilen werden hersteld. Daarnaast vond er herstel aan het riet van de kap van de molen plaats. Tijdens de Zaanse en de Nationale Molendag fungeerde het erf als aanlandingsplaats voor het overzetveer naar De Ooievaar. De activiteitencommissie regelde schippers, boot en kaartverkoop voor die dagen. Omdat deze molen al sinds 1656 op zijn oorspronkelijke fundering staat, doen we regelmatig metingen om eventuele de verzakkingen te kunnen signaleren. Ook dit jaar werden de meetpunten gecontroleerd.

De Ooievaar

In 2018 was de molen na jaren van restauratie weer geheel draai- en maalvaardig. Dit resulteerde daardoor in aanmerkelijk meer omwentelingen dan voorgaande jaren en werd er op voor- en naslag olie geslagen. De haren (persmatten) voor het voorslag zijn nog niet aanwezig. Molenaar Matthijs Ero deed hiervoor niet tevergeefs diverse malen een beroep op André Koopal van Het Pink omdat de haren van die molen wonderwel goed in de laad van De Ooievaar passen. Door dit dankbare gebaar konden verdere verbeteringen en afstelling na proefnemingen aan het oliewerk doorgang vinden. Ook dit jaar bevond de werkplaats van Molenmakerij Saendijk zich in de schuur, molenmaker Ron Blonk liet de molen ook verschillende keren draaien.

Aan het begin van het jaar werden de in het stamperblok aanwezige bonte knaagkevers bestreden middels een nieuwe druktechniek dat over meerdere dagen een injecteringsproces volbrengt. Hopelijk is hierdoor de dikke eiken balk voldoende verzadigd geraakt waardoor deze houtaantastende insecten zich niet verder zullen ontwikkelen.

In april vierde molenmaker Ron Blonk zijn 25-jarig huwelijksfeest in de molen. Eén en ander werd opgeluisterd door wijze waarop De Ooievaar was mooigezet. Eenvoudig maar stijlvol, naar voorbeeld van De Zeeman die in 1907 op deze wijze was mooigezet voor moleneigenaar Jan Huysman.

Op vrijdagochtend 11 mei was er een informele bijeenkomst voor betrokkenen bij de restauratie die gezamenlijk hun werk konden bekijken. Tijdens de eerste keer dat de molen geopend was voor bezoekers, hadden onze verenigingsleden de primeur. Zij konden zich vooraf inschrijven en zo gegarandeerd zijn op een plaats voor een bezoek aan De Ooievaar. Men kon op de vrijdagmiddag (11 mei) en de daaropvolgende zaterdag (12 mei, Nationale Molendag) de molen bezoeken. Het oliewerk kon geheel in bedrijf worden aanschouwd. Matthijs kon daarbij rekenen op assistentie van ervaren olieslagers Piet Kaat Kz. en Gerrit Smit waarvan de laatste het vak leerde in De Koperslager. Ron Blonk stelde de molenmakerij open voor bezichtiging. Het bezoeken van de molen via het overzetveer was een succes. Er was weinig wind, dat verhoogde echter het vaarcomfort tijdens de overtocht.

Op Zaanse Molendag werd dit concept met succes herhaald. Deze voor de molens feestelijke dag werd door wethouder Sanna Munnikendam bij De Ooievaar 'geopend', waarna zij door molenaar en voorzitter door de molen werd geleid en bijgepraat over de onlangs voltooide restauratie.

Naast de molen werd de turfschuur weer opgebouwd. Deze schuur is in 1998 gesloopt i.v.m. bouwvalligheid, maar omdat de fundering nog aanwezig was is het gebouw nu in haar meest oorspronkelijke vorm teruggebouwd. Komend jaar zal als slotstuk de buitenplee herbouwd worden.

De Kat

In het vorige jaarverslag werd al melding gemaakt van de aanschaf van een nieuwe leggersteen (maalvloer). Deze steen uit de steengroeve van Soignies (België) was al naar de Hemmes in Zaandam getransporteerd had een dikte van 65 cm, een diameter van 2,46 meter en daardoor een gewicht van 9 ton. Bart Natuursteen uit Zandijk leverde de legger die de oude versleten 2de hands legger uit De Duinjager ging vervangen.

Voor de vervanging van de leggersteen was een gedegen plan uitgedacht. Het bestaande zuiderkoppel van De Kat zal geheel gedemonteerd moeten worden. Op 17 januari begon Molenmakerij Saendijck met de demontage en werden de stenen daags erna van de oude legger-steen getild en ernaast in de molen opgesteld. Het bestaande doodbed (gemetselde fundatie) werd verlaagd en een constructie van stalen liggers uitgelegd tot aan de Zaanoever. Ook werd de oude steenspil verwijderd en is een nieuw eikenhouten exemplaar van 7,5 meter lang ingestoken. Op 8 februari werd de nieuwe legger getransporteerd, in de molen getild en geslept. Aan het einde van de dag lag de legger zonder problemen op zijn plaats. Het Noord-Hollands Dagblad vulde de volgende morgen een dubbele pagina met een verslag van deze uitzonderlijke klus die al in geen 100 jaar meer had plaatsgevonden in de Zaanstreek. Tevens zond SBS6 een korte reportage hierover uit.

Op 19 maart werd er voor het eerst met de stenen proefgemalen, behoudens wat afstelwerk was dit een geslaagde test. Hierna kon de molen gelukkig weer snel geheel in bedrijf genomen worden.

Toen het werk aan de stenen gereed was begon een ander ingewikkeld werk bij de molen. Doordat de molengevels verschillende jaren met teervervangende producten waren behandeld, was er geen hechting van de nieuwe producten op de oude onderlagen. Aangezien we toch de oorspronkelijke materialen na willen streven, moesten feitelijk de recentste toplagen worden verwijderd. Met behulp van een teer-leverancier werd een methode uitgedacht deze lagen eraf te stralen. Er zouden gedeeltes worden afgeschermd waardoor er geen vervuiling zou zijn en de gemeentelijke diensten waren op de hoogte gesteld. Hoewel de opstart na enkele proefnemingen ingewikkeld was werd uiteindelijk al het teerwerk dun gestraald (met toch veel naar binnen stuvend materiaal). Hierna werden de gevels 2x in een duurzame Zweedse houtteer gezet. De droging ging gezien het jaargetijde traag, maar kwam uiteindelijk goed. Na het herstellen van houtrot en het vervangen van een buitenraamstuk, werd in het voorjaar al het schilderwerk aan de molen gedaan door B. Bommerson Schildersbedrijf uit Assendelft. Ook hiervoor moest de molen soms even stilstaan. Een heel georganiseerd, maar het resultaat was dat de molen er in de zomer werkelijk prachtig uitzag.

De exploitatie kwam op deze molen door al dit werk voor zowel de vereniging als de familie Kempenaar moeilijk op gang. Ook ondervonden zij veel overlast voor hun bedrijfsvoering, maar toonde zich inschikkelijk en zijn trots op het resultaat. Naast Piet en Robbert Kempenaar draaiden Mats Faber en Herman Ossebaar met de molen. De laatste besloot meer tijd en aandacht aan andere onderwerpen geven en werd op 1 juni vervangen door Paul Buurmans die al enkele jaren actief was op Het Jonge Schaap en meelmolen De Nachtegaal in Middenbeemster.

Het Prinsenhof

In het voorgaande jaar werd duidelijk hoe de gesteldheid was van de deelbare roeden in Nederland. Het advies was onverbiddelijk: draai niet meer met de molens waar op deze manier de roed-delen gekoppeld zijn. Gelukkig konden we snel nieuwe bestellen, alle kosten werden door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed vergoed. Eind vorig jaar waren de roeden gereed, echter moesten deze nog worden gestoken. Aannemer B.C. Nieuwenhuijs stond natuurlijk voor de uitdaging de roeden te steken bij deze molen die zo afgelegen ligt in het Westzijderveld.

Op 8 januari werd begonnen met het verwijderen van het hekwerk van de oude roeden. De nieuwe roeden en het hekwerk werden via de Zaandijkersluis per dekschuit aangevoerd waarna met behulp van takels, lieren en vooral spierkracht de oude roeden werden verwijderd en de nieuwe gestoken. Bart had 20 jaar geleden een kaapstander overgenomen met tientallen meters touw, schijven en blokken. Het steken van de nieuwe roeden was een mooie gelegenheid om een gedeelte op de traditionele manier te doen. Een laatste keer vond dit plaats in 1926 bij het verroeden van De Koperslager in Zaandijk. De fotoreportage die daarvan is gemaakt (kennelijk vond men het toen al bijzonder) was een goede hulp om ook nu weer op een veilige manier de roeden boven te krijgen. De mannen liepen rustig rond in de kaapstander en de roed rees. Enkele weken later kon de molen weer draaien.

Hoewel de molen pas later dit jaar kon draaien deed de molenploeg, bestaande uit Bart Nieuwenhuijs, Rick Bakker, Gerrit Volkers, Tom Smit, Bert Smit, Jan Koops, Cees Lienos en Fred Eerenberg weer veel onderhoudswerk zelf. Zo werd het onderchtkant groen opgeschilderd, evenals de buitenplee en het stenenhok. Vooral Bert Smit maakte daarbij handig gebruik van de lange, droge zomer. Jan Lange en Peter Hoveling voerden geregeld metingen uit om de gortpelmolen te documenteren en op tekening vast te leggen.

De molen beschikt over een sprinklerinstallatie. Tijdens controle bleek er condensatie te zijn ontstaan op verschillende elektrotechnische onderdelen. Komend jaar maken we een plan daarin te voorzien.

De Gekroonde Poelenburg

Het vorig jaar begonnen restauratiewerk aan het kruierwerk werd in de eerste weken van 2018 voltooid. De molen staat nu weer centraal op de koningsstijl. Er is in een duurzaam druklager voorzien en de gewichtverdeling is weer zoals behoort. Daarnaast werd de euvering opgeknapt en de kotvloer en -luiken vervangen. Ook is deze molen nu weer zo origineel mogelijk: de achtergrond, staartbalk en de positie van het windkoppel is weer hersteld.

Hierna vulde Aannemingsbedrijf F. de Jong uit de Engewormer het erf uit. De greppels werden gedempt en er werd in een nieuwe grasmat voorzien. Als padverharding werden nu schorspadjes aangelegd, geheel in stijl dus.

De storm van 18 januari doorstonden onze molens goed, behoudens de buitenplee van De Poelenburg, deze werd omver gedrukt maar was nog te redden!

In april werden op de molen leden van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars ontvangen. Zij hadden die ochtend hun jaarvergadering gehouden in Zaandam en bezochten 's middags de molens nabij Schans.

De molen was dit jaar vaker in bedrijf. De molenaars Martin Schaap en Bob Vink doen daarbij niet tevergeefs een beroep op Henk Kroes, Rick Struik en Bart Stuurman die ook houtzagen.

Door de extreme droogte van deze zomer had de nieuwe eikenhouten staartbalk het zwaar te verduren en werd deze met liters olie ingesmeerd waarmee de balk gelijk werd verduurzaamd. Van de bouw van een nieuw botenhuis is het nog niet gekomen. Het idee is hiervoor een nieuw exemplaar te maken.

De Huisman

De relatief kleine De Huisman kreeg in 1865 een gietijzeren as. De ijzergieters van "Utrechtsche IJzergieterij" waren wel grotere molenassen gewend, zij vonden dit maar een kleintje en besloten er voor de leuk ook eentje voor het spinnetje, de kleine windwijzer op het schuurdak, te gieten. Een aardig verhaal, echter het asje vonden wij nooit. Door een verdere ontsluiting van archieven die ook via het internet zijn te bekijken, vond Peter Hoveling het betreffende asje terug in het Zaan Museum, dus dicht bij De Huisman. Molenaar Sjors van Leeuwen wijdde er een artikel aan in de Windbrief: het is dus waar.

Het gaande werk van de molen waarmee specerijen worden vermalen komt oorspronkelijk uit molen Het Indie's Welvaren. Die molen was van de firma Schoe waarvan een groot geëmailleerd bord in de molen hing die wij van Hessel de Vries hebben geërfd. Echter werd duidelijk dat het klimaat in de molen, mogelijk in combinatie met het specerijenstof, niet goed was voor het bord. Daarom werd besloten een exacte replica te maken. De firma Alfons de Letter aan het Singel in Amsterdam, een in emaille borden gespecialiseerd bedrijf vroegen wij een kopie te maken. Zij slaagde erin een goedlijkende replica te produceren waardoor het originele in het depot kan worden bewaard en de replica nu in de molen hangt. Andere curiositeit was het aanbod van de heer Kistemaker uit Delft. Hij had destijds bij de opbouw van Het Indie's Welvaren in Westzaan (thans De Jonge Dirk) een wiel gekregen van Jo Vooren die de molen daar opbouwde. Hij had het wiel sinds de jaren 50 in bezit, maar vond leek het leuk het wiel weer naar de Zaanstreek terug te brengen. Deze wordt nu in de molen geëxposeerd.

Aan de westgevel op de goot staat het naambord van pakhuis De Haan, Schildersbedrijf Van der Werff uit Assendelft schilderde dit bord geheel kosteloos opnieuw en voorzag deze van nieuwe belettering.

De molenmakers deden wat herstelwerk aan het gaande werk van de molen. Zo werden o.a. het taatslager aangepakt en de 'houten stenen' van vellingkanten voorzien.

Sinds 2011 bestiert molenaar Sjors van Leeuwen de molen, waarbij hij zich gesteund weet door een poule van verschillende kassamedewerkers. Ook Jacintha Mandjes is enkele dagen per week op de molen voor het winkelbedrijf. Als molenaars fungeerde ook Abel van Loenen en Rick Bakker.

Op 17 november was na maanden voorbereiding de landelijke Sinterklaasintocht in Zandijk en op de Zaanse Schans. De publieke belangstelling was enorm en op de live-uitzending kwamen de molens prachtig draaiend in beeld. Een hoofdrol was er voor De Huisman. Hier werden in de periode voorafgaand aan de intocht opnames gemaakt voor het Sinterklaasjournaal.

De Zoeker

Deze molen is vorig jaar geheel geschilderd en er werd klein timmerwerk verricht. Voor de woning maakte aannemer De Waard Bouw alvast nieuwe ramen welke in 2019 zullen worden geplaatst. Als smeermiddel werd dit jaar voor het eerst reuzel verkregen van Slagerij Deken in Wormerveer, deze voldoet prima. Verder deden zich wat betreft het onderhoud geen vermeldenswaardige zaken voor. Bijzonderheid was dat de molen in de nacht van 1 op 2 augustus 50 jaar aan de Kalverringdijk stond. In De Windbrief verschenen verschillende artikelen van betrokkenen destijds en ooggetuigen. Voor die tijd was de overplaatsing een ware mediahype die 's nachts 5.000 mensen op de been bracht. Molenaar Ruud Nieuwhof draaide ondanks het relatief slechte windjaar veel en werd weer de meest draaiende molen van Nederland. In de zomermaanden werd Ruud op zondagen geassisteerd door molenaar Rick Bakker. In verband met de veiligheid werd er in het hoogseizoen een 'stellingwacht' aangesteld die op drukke momenten de situatie boven in de gaten hield en bezoekers van informatie kon voorzien.

De Bonte Hen

In 2018 is het gelukt de pletterij in de molen weer aan de gang te krijgen. Deze plet, afkomstig uit de naastgelegen molen De Os, kneust het lijnzaad voordat het onder de stenen gaat. Hierdoor wordt het maalproces versneld. I.v.m. de veiligheid is besloten de plet niet op wind te laten draaien middels lange leren drijfriemen, maar uit te rusten met een elektromotor. Lid van de TAC Jan Doodeman rekende de juiste snelheid uit en presteerde het op met aluminium van fietsvelgen nieuwe snaarschijven te gieten en af te draaien. Bijzonder dat het toch gelukt is deze unieke machine aan de praat te krijgen; van dit type zaadpletterij is er maar één.

Veel molens hebben tegen het ongedierte een kat. Bij De Bonte Hen bestond al een tijdje het vermoeden dat ook een ander uit de voerbak mee at. Na enkele weken toonde dit katje zich, intussen is deze volledig geaccepteerd en heeft de voormalige rechtmatige eigenaar ingestemd met de verhuizing. Op 12 april werd in De Bonte Hen het boekje 'Makers van Molens' gepresenteerd en aan burgemeesters Tange (Wormerland) en Hamming (Zaanstad) overhandigd. Na de boekprestatie onthulden zij in het weiland voor de molen een bouwboard dat verwijst naar de verbouwing van de villa Kalverliefde tot Molenmuseum nabij De Bonte Hen.

De molen werd bemalen door Fulco Rol, Martin Bus, Abel Blom, Chris Smit, Jippe Kreuning, Pieter Kaat Kz. en Gerrit Smit. Sander Jordans en Gijs van Soest zijn ook veel op de molen. Willem Klut en Ben Thie namen op 21 april afscheid van de maalploeg. Zij waren respectievelijk sinds 1999 en 1987 actief op

de molen. We zijn de mannen veel dank verschuldigd voor al hun inspanningen voor de molen. Daarom werden zij op de ledenvergadering benoemd tot Lid van Verdienste.

Op de schuurzolder maakte Martin Bus enkele haren voor het voorslag van De Bonte Hen en werden aan de haren-persbank enkele verbeteringen doorgevoerd.

De molenmaker verving de halssteen en maakte enkele onderdelen van het laadgoed nieuw. De gietijzeren laad van de molen komt uit De Koperslager. Molenmakerij Saendijck beschikt nog over de originele mallen van het laadgoed en dus werden als uitgangspunt de oorspronkelijke schuinten aangehouden. Een aannemer maakt een veegluik in de schoorsteen van de hut zodat deze beter kan worden geveegd.

De Schoolmeester

Dit was het eerste jaar waarin molenaar Arie Butterman gelegenheid had zijn zoon Ron verder in het ambacht van papiermaken in te wijden. Het is de bedoeling op deze wijze te voorzien in een bedrijfsopvolging van dit 17de eeuwse molenbedrijf. Ron Butterman leerden we beter kennen via het interview in De Windbrief. Daarin kwam bij zijn passie voor het ambacht en de plaats van de molen in de huidige maatschappij, waarin recycling binnen het klimaatvraagstuk een prominente plaats inneemt, tot uitdrukking. (“van lompjes naar papier, het maken doen we hier”).

In diezelfde Windbrief was er aandacht voor een bijzonder museumstuk: een gevelsteen van Het Fortuin. Deze witpapiermolen (een gespecialiseerde bedrijfstak binnen de papiermolens) stond in Zaandijk, ten oosten van De Schoolmeester. Het bedrijf dat deels is voortgekomen uit deze molen had de steen nog immer in bezit en droeg deze over aan De Schoolmeester. Het is een mooi kloppende beeltenis met duidelijke perspectiefwerking.

De molenaars voerden zelf weer veel onderhoudswerk uit. Zo werd de molen boven de platting geschilderd, door molenmakers is een lange schoor hersteld. Voor het schilderwerk werd een hoogwerker gehuurd die in storing viel toen Arie op hoogte was. In het recente verleden is dat vaker gebeurd, de hoogwerker werd voor een werkend exemplaar omgeruild. De rietdekker greep zijn kans gelijk onderhoudswerk te verrichten. De noordgevel van de 60 meter lange droogschuur werd geschilderd. In het werkhuis werd 80 m² bestrating verder aangepast en hersteld. De papiermachine werd opgeknapt en van een nieuwe iepenhouten rol voorzien. Van deze machine werd het koperen zeefgaas vervangen. Een leverancier in Duitsland kon het materiaal leveren.

Het papier maken ging ook door waarbij op doordeweekse dagen vaak gerekend kan worden op de hulp van Jurgen ten Cate, Bart Butterman en Renate Minnebo. Een speciale bestelling was er voor een winkelier in Zaandijk. Deze bestelde een hoeveelheid papier met cacaooppervlak. De molenmakers van Saendijck begonnen met een omvangrijk herstelproject aan de papierkantstenen. Dit zal in 2019 verder worden voltooid. Op de Molendagen is de molen altijd geheel in bedrijf. Joop Klein, Gerrit Luyting en Cor Mooij zorgden ervoor dat de bezoekers dit prachtig konden beleven

Het Jonge Schaap

De jongste molen van de vereniging draaide ook dit jaar veel. En aantal vaste molenaars die in wisselende diensten werken zorgen ervoor dat de molen iedere dag draait, zaagt en bezocht kan worden. Tim Doeves voert daarover de leiding. Samen met Beau van Amstel zorgen zij daar voor een gezonde samenstelling van vrijwilligersgroepen die zich niet alleen voor de molen inzetten, maar ook

kassadiensten draaien en ook een steeds groter deel van het onderhoudswerk voor hun rekening nemen. Zo werd een nieuw schijthuis vervaardigd en werden er teer- en schilderwerkzaamheden uitgevoerd. De zagerij functioneert verder prima. Veel stammen van diverse houtsoorten worden verwerkt. Eén van de opdrachten was het zagen van een giek voor een schip van de bruine vloot. Ook werd een mast gezaagd voor een boot die wordt herbouwd zoals deze op een schilderij van Monet uit 1871 staat afgebeeld.

Aan het begin van het jaar werd de lagering van de krukas aangepast. Er was een werkgroep gevormd van deskundigen die een passende oplossing zouden bedenken voor het breken van de krukas. Smederij Kaaijk uit Zaandam maakte hiervoor op ambachtelijk wijze de onderdelen waarna de molenmakers dit plaatsten. Smid Jan Willem Kaaijk dacht en werkte actief mee aan het aandragen van de juiste oplossingen. Heel verdrietig dat onze huissmid die zoveel smeedwerk voor ons deed op 15 november op 51-jarige leeftijd overleed. We missen in hem een betrokken en sociaal Zaanse man.

De rietdekker herstelde een gaatje in het rieten molenlijf en een loonwerker vulde en vlakke het erf uit. De molenmakers deden klein herstelwerk aan het gaande werk zoals het nazien van alle wiggen en het afstellen van de bovenas.

De Jonge Dirk

Afgelopen jaar werd door Restauratiebedrijf R. Jonker het onderhoud aan de stelling, platting en enkele ramen en kozijnen uitgevoerd. Dit ook ter voorbereiding van een schilderbeurt in 2019. Ook deze molen komt op die manier in een onderhoudscyclus. Zorgelijk zijn de ontwikkelingen in het Westzijderveld ten aanzien van hangjongeren. Verschillende keren is er ongewenst bezoek op het molenerf geweest en werd er in de nabijheid van de molen brand gesticht. Daarnaast werd er tot 2x toe ingebroken waarbij vernielingen werden aangericht. Dit vervult ons met grote zorgen, vandaar dat we subiet op zoek zijn gegaan naar mogelijkheden om de molen te beveiligen. Gezien de ligging is dat niet eenvoudig. Toch is het gelukt een eenvoudige camera-installatie aan te leggen en zijn er rond de aanmeerplaats spoelbalken in de sloot gelegd die het aanlanden moeten ontmoedigen. We houden het in de gaten.

Het aan de oostzijde grenzende land naast de molen verwilderde steeds meer. Het perceel was in een nalatenschap terechtgekomen. De Zaanse Molen is de nabestaanden van de laatste eigenaar dank verschuldigde doordat we door hen in de mogelijkheid werden gesteld het land te kunnen overnemen. De overdracht was in april waardoor handelen in het veld voor het broedseizoen niet mogelijk was. Voor het voorjaar van 2019 zal de houtopstand gereduceerd moeten zijn. Ondanks zijn drukke bestaan maalde molenaar Abel van Loenen regelmatig. Ook zijn molenploeg bestaande uit Henk Kroes, Jan Gijs Koppe, Rick Struik en Bart Stuurman draaien geregeld met de beide molens op het eiland.

De Zwaan

Evenals De Jonge Dirk draaide de molen regelmatig. Ook De Zwaan is opgenomen voor schilderwerk volgend jaar. De maalploeg deed alleen wat klein herstelwerk.

Overige molens in de streek

Hoewel het niet direct onze vereniging betreft, wordt er altijd even kort ingegaan op de toestand van de overige molens en kleinere molentjes in de Zaanstreek.

In de omgeving van de fraaie paltrokmolen De Held Jozua zijn grootste bouwplannen in ontwikkeling. Voor de windvang, de molenbiotoop, is dat natuurlijk zorgelijk. Niettemin zorgt moleneigenaar Koeman dat de molen er goed bijstaat. Hij haalde de roeden door en deed teer- en schilderwerk. De molen draaide regelmatig hetgeen te danken is aan de toewijding van de eigenaar en van molenaar Theo Teeuw.

Bij De Os vonden verschillende timmer-, teer- en schilderwerkzaamheden plaats. Het geheel maakt een verzorgde indruk. De eigenaar stelde de molen enkele keren beschikbaar voor culturele activiteiten. Zo vond er een optreden plaats tijdens de Nacht-van-de-Nacht en nam The Ex, een band met Zaanse oorsprong, op 19 maart een videoclip op in het sfeervolle moleninterieur uit 1635.

Molenmakerij Poland uit Oterleek leverde dit jaar De Twiskemolen in Landsmeer op. Deze molen raakte in oktober 2016 zwaar beschadigt. Toch heeft Recreatieschap Twiske-Waterland opdracht gegeven de molen geheel te herstellen waarbij eigenlijk alle onderhoud ook gelijk is uitgevoerd. De molen maakt deel uit van de bemaling van recreatiegebied Het Twiske. Dat werd in de tussentijd door een elektrisch gemaal waargenomen. Nu de molen weer maalvaardig is wordt het water in dit gebied weer op windkracht gereguleerd.

Voor De Neckermolen was dit het eerste jaar dat Stefan Witteman daar als molenaar actief was. Hij is daar geboren en getogen en woonachtig nabij de molen. Vader Leo Witteman overleed plotseling in 2017. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) zag in Stefan een waardige opvolger, mevrouw Witteman blijft voorlopig nog in de molen wonen.

Een andere molen van het HHNK, De Woudaap te Krommeniedijk, kreeg een geheel nieuw hekwerk. Jarenlang had de molen zogenaamde fokken, nu werd bij het onderhoud aan het wiekenkruis besloten het Oudhollands wieksysteem weer terug te brengen zoals dit oorspronkelijk aanwezig was. De laatste molen in de Zaanstreek van het waterschap HHNK is de Amerikaanse roosmolen De Hercules achterin de Kalverpolder tussen de Nieuwvaart en de Wormerringsloot. Deze draaide helaas weinig, maar verkeert wel in goede staat.

Ronduit heugelijk zijn de gebeurtenissen in Nauerna. Daar werd De Paauw op 7 september in gebruik genomen door prof. mr. Pieter van Vollenhoven. In de afgelopen tien jaar is er in stappen gewerkt aan deze molen die nu als hennepklopper is herrezen. Het project begon met het tot gemeentelijk monument verklaren van originele molenshuur van oliemolen De Paauw. Ook De Zaanse Molen werkte daaraan mee. Stichting Zaanse Pakhuizen is, mede door het enthousiaste handelen van molenmaker Bart Nieuwenhuijs, erin geslaagd een niet meer bestaand molenbedrijf in de Zaanstreek terug te brengen. De Zaanse Molen hoopt dat het de stichting lukt een passende invulling voor de molenshuur te vinden.

Een kleinschaliger project, maar met een zeer lange voorbereidingstijd, was de herbouw van de molenshuur bij biksteen- en slijpmolen De Windhond op de Zaanse Schans. Deze schuur is bij de overplaatsing van de molen in 1965 niet meeverhuisd, toch was al sinds de jaren 90 de fundering aanwezig om het schuurtje te herbouwen. Om uiteenlopende redenen kwam het er niet van. In 2012 werden eindelijk de vergunningen aangevraagd. Afgelopen jaar werd de schuur herbouwd. Opdrachtgever was Stichting de Zaanse Schans en voor de ambachtelijke realisatie was

restaurantbedrijf R. Jonker verantwoordelijk. Met de andere molen van Zaanse Schans, watermolen De Hadel, draaide molenaar Matthijs Ero veel en maakte 316.123 omwentelingen.

In 2018 was lattenpikker Het Klaverblad naast De Bonte Hen minder vaak draaiend te aanschouwen. Het was molenaar Ru Pos niet gegeven zich volledig voor de molen in te zetten. Een oplossing werd gevonden in Stan Baltus. Een jong talent die, net als Joris Zandbergen en Abel van Loenen, dit jaar een aanmoedigingsprijs ontvingen van de Noord-Hollandse Molenfederatie. Wel stond de molen in november mooi wegens de viering van het 60-jarig huwelijksfeest van het echtpaar Pos.

Moleneigenaar Sopke Vergouw slaagde dit jaar erin zijn molen De Windjager in Oostzaan te verkopen aan Bas van Oostrom (34 jaar). Een onbekende in de Zaanse molenwereld, echter is Vergouw nog veel op de molen om de nieuwe eigenaar het beheer en onderhoud van de molen eigen te maken.

Aan de eveneens in Oostzaan gelegen molen De Vlijt wordt nu werkelijk gewerkt. Een nieuwe fundering voor het zwaar vervallen molentje is geslagen en de Stichting Instandhouding Biksteenmolen De Vlijt is erg enthousiast om door te gaan. Een molenmaker is bereid gevonden zich binnenkort met de kap en wiekenkruis bezig te gaan houden. Hoewel er nog hobbels zijn te nemen, heeft het er alle schijn van dat Oostzaan er straks weer een werkende molen bij heeft.

M. Ero, voorzitter TAC

5.0 Molenmuseum

5.1 MOLENMUSEUM

Als alle plannen voorspoedig verlopen zal het Molenmuseum medio 2019 zijn deuren sluiten, om een jaar later vlak naast onze molens aan de Kalverringdijk te herrijzen. 2018 is dus het laatste jaar dat er een compleet tentoonstellings- en educatief programma is gerealiseerd aan de Museumlaan 18 in Koog aan de Zaan. Het is een vol en rijk programma geworden dat we hieronder met trots de revue laten passeren.

5.2 DE GEBOUWEN

Het laatste volle gebruiksjaar van het huidige Molenmuseum ligt achter ons. Het nieuwe onderkomen aan de Kalverringdijk 30 is ondertussen ons eigendom. De voorbereiding voor de verbouwing van dat pand is al ver gevorderd en in juni 2019 hopen we met de verbouwing ervan te kunnen beginnen. Het bestaande gebouw is inmiddels ter verkoop in de markt gezet.

5.3 DE COLLECTIE

Net als in de jaren hiervoor is er ook in 2018 volop aandacht besteed aan de collectie, zowel wat de registratie betreft als de technische verbeteringen. We hebben het aantal mensuren kunnen uitbreiden, zowel op het gebied van vrijwillige als professionele inzet. En dat begint zijn vruchten steeds meer af te werpen. Er werd hard gewerkt aan het registreren en beschrijven van de objecten in de collectie. De beeldbank is ontsloten via de vernieuwde website van de vereniging. Nog steeds worden er verbeteringen in de collectie aangebracht.

Tegelijkertijd zijn er weer veel schilderijen, tekeningen, boeken, foto's, ansichtkaarten en objecten in de collectie opgenomen. Veel zaken zijn al in De Windbrief vermeld. Hier een lijst van de verworvenheden.

- Van de heer Knijnenberg ontvingen wij 10 foto's gemaakt van oliemolen het Pink in oktober 1926 terwijl de molen wordt voorzien van een nieuwe ijzeren bovenas. Van mevrouw Krabbenbosch-Zethoven verwierven wij een houtskooltekening gemaakt door Frans Mars in 1928 van oliemolen de Strijd op het Kalf in Zaandam. De heer Rol schonk een boekje dat door de firma Zwaardemaker in 1958 werd uitgegeven t.g.v. de opening van de nieuwe fabriek. De heer Van Dijk uit Goirle schonk ons een zeefdruk van molen de Gekroonde Poelenburg gemaakt door Jaap Hartog.
- Van mevrouw Evers uit Koog aan de Zaan ontvingen wij diverse gereedschappen voor het naaien van leer. Oud molenmaker Nico Maas schonk ons een map met daarin diverse technische tekeningen en doorsnedes van molens gemaakt door G. Krook. Tevens kregen wij diverse schetsen gemaakt door Jaap Kaal, molenaar op oliemolen de Zoeker in de jaren 60 en 70 van de 20e eeuw, betreffende de nieuwe fundering van deze molen. Toen de Zoeker zou worden verplaatst naar de Kalverringdijk in 1968 bleek er een grote rekenfout in de door de rijksdienst uitgezette fundering te zitten. Door opmerkzaamheid van Kaal kon deze fout worden hersteld.
- Een viertal potloodtekeningen van Frans Mars verwierven wij van de heer Roest uit Sassenheim.
- Van Arnold Sol uit Westzaan ontvingen wij een exemplaar van zijn nieuwe boek "uit de historie van Westzaan."
- De familie Baaijens schonk ons een achterglas schildering uit 1928 van verfmolen de Krab.
- De heer H. van Vught, vrijwilliger op houtzaagmolen het Jonge Schaap, schonk een constructietekening van meelmolen de Blom uit Amsterdam-Sloterdijk, gemaakt in 1943.
- We kregen een kleine collectie zaken van de heer K. de Boer uit Koog aan de Zaan: een drietal fotoalbums met daarin diverse zeer bijzondere molenfoto's, een aquarel van oliemolen het

Oude Bonte Kalf, een gouache van dezelfde molen, een gouache van stoomolieslagerij de Kroon en diverse tekeningen, boeken en geschriften.

- Met dank aan Ron Blonk konden wij een zeer bijzonder exemplaar van “Zaens Skoon” (deel 1) verwerven, met fraaie tekeningen en onderschriften door Remmet Ouwejan. Dit eerste deel werd in 1934 in boekvorm uitgegeven. Het boek is vrij zeldzaam, omdat de oplage werd beperkt tot slechts 250 genummerde exemplaren. Het bijzondere aan dit exemplaar is dat het nummer 1 betreft, en dat dit het eigendom was van Pieter Boorsma, één van de oprichters van Vereniging de Zaanse Molen. Remmet Ouwejan kalligrafeerde werden de initialen van Boorsma op de eerste bladzijde.
- Van de heer Groot uit Wormer kregen wij een ijzeren passer die afkomstig was uit het inventaris van oliefabriek de Vrede in Westknollendam.
- De heer Schaap schonk ons een verzameling oude facturen van diverse Zaanse bedrijven. Door de heer Jans werd een schilderij geschonken van Piet Clijnck, voorstellende verfmolen de Duinjager.
- Van mevrouw Kool kregen we diverse molenboeken en van Jan Klees een aquarel van oliemolen De Paap, door A. Groen en een aquarel van het interieur van molen het Prinsenhof, vervaardigd door Willem Jansen.
- Een houten katrol uit oliefabriek De Vrede in Westknollendam werd geschonken door G. van Leeuwen. Van G. van Soest kregen we 60 negatieven die laten zien hoe in 1964 de oliemolen De Oude Zwan werd gesloopt.
- Voorts schonk André Drost een uniek kopieboek van de correspondentie uit 1914 van verfhandelaar A. Latenstein uit Zandijk en kregen we van Dick Kerssens het boek ‘Speurtocht in het verleden, een onderzoek naar de familie Mulder en hun betrokkenheid bij de papiermakerij’ dat hij in 1991 samenstelde. Tot slot schonk Emiel Kistemaker een bijzonder (want origineel) steenwiel uit de molen Indies Welvaren.
- Naar aanleiding van de tentoonstelling Verdwenen Zaanstreek, de erfenis van Jan Kruijver, konden we vier potloodtekeningen van de grote kleine meester in de collectie opnemen. Het betreft werken met pelmolen De Zwarte Bonsem, oliemolen Het Pink, houtzaagmolen De Tulp en een afbeelding met de molenshuur van oliemolen de Melkpot.
- Van J. Vink ontvingen we een litho of heliografie van houtzaagmolen het Herderskind. J. Klees schonk een reproductie naar Frans Mars met watermolen De Guit. Hij gaf ook een tekening van Barend Sibie waarop te zien is hoe in Het Pink tijdens de oorlog een drukpers door de wind werd aangedreven.
- Tot slot schonk J. Klees een olieverfschilderij van houtzaagmolen de Gekroonde Hoop van de firma Stadlander & Middelhoven.
- Tijdens de tentoonstelling Verdwenen Zaanstreek presenteerde Dick Kerssens het bijzondere boek Het bewaarde erfgoed, met daarin de bewoningsgeschiedenis van het buurtschap Haaldersbroek. Uit handen van de auteur kregen we een exemplaar.
- Van Dick Kerssens kregen we ook drie door hem gemaakte tekeningen van molens: De Sint Willebrordus, De Jonge Prinses en De Poelsnip.
- De familie Pielkenrood schonk een lijmketel, en opmerkelijk genoeg kregen we spoedig daarna nog een lijmketel, zij het wat kleiner dan de eerste, van mevrouw Mandjes- in den Haak. Laatstgenoemde gaf ook een koperen olielamp die afkomstig is uit het pakhuis De Bijl op het Kalf.
- Van R.F. Viskil namen we een door Frans Mars vervaardigd olieverfschilderij van oliemolen de Mol in ontvangst.
- Een zeefdruk gemaakt door Frans Room van papierfabriek de Eendracht in Wormer werd geschonken door de heer Siekerman.
- Een verzilverd lepeltje met de afbeelding van Museumlaan 18 kregen we van mevrouw Van Splunteren.

- Oud molenmaker Nico Maas schonk ons zes ingelijste prenten door Frans Mars die zijn uitgegeven vanwege het veertig jarig bestaan van De Zaanse Molen.
- J. Muuse schonk een mapje met foto's van de overplaatsing van molen de Zoeker.
- Van W. Swart kregen we een serie dia's van molens in Nederland.

5.4 EXPOSITIES, ACTIVITEITEN

Viel in 2017 de nadruk op fotografie, in 2018 doken we vooral in de geschiedenis van vóór de fotografie. De eerste overzichtstentoonstelling over Jan Kruijver liet zien hoe de Zaanstreek vroeger in beeld werd vastgelegd, de expositie met Fred Boom belichtte met de aandacht voor rijst en hout twee specifieke aspecten van de Zaanse geschiedenis. Bij beide tentoonstellingen verscheen een boek. Tot slot doken we in de geschiedenis van het water. De tentoonstelling *Leven onder zeeniveau* is tevens de laatste expositie in het oude vertrouwde Molenmuseum. In 2020 maken we een nieuwe start op een nieuwe plek. Ook daar zullen we aandacht besteden aan bijzondere onderwerpen, onderbelichte verhalen, verrassende tentoonstellingen en leerzame educatieve projecten.

Jan Groenhart

We begonnen 2018 met de lopende expositie van de Zaanse landschapsschilder Jan Groenhart. Die duurde tot eind januari.

Aanwinsten

11 Februari tot en met maart 16 april

Met grote regelmaat wordt de collectie van De Zaanse Molen verrijkt met bijzondere objecten, boeken, documenten en kunstwerken. In iedere Windbrief maken we melding van schenkingen en aankopen. De collectie van De Zaanse Molen wordt gebruikt als instrument om meer kennis te vergaren over de technische en culturele geschiedenis van de Zaanse molens. Maar de collectie bevat natuurlijk ook gewoon bijzondere objecten en prachtige kunstwerken die de moeite waard zijn om voor volgende generaties te bewaren. Vaak zijn deze geschonken door leden van de vereniging en liefhebbers van de molengeschiedenis. Deze tentoonstelling laat zien wat er de laatste jaren zoal aan collectie is toegevoegd.

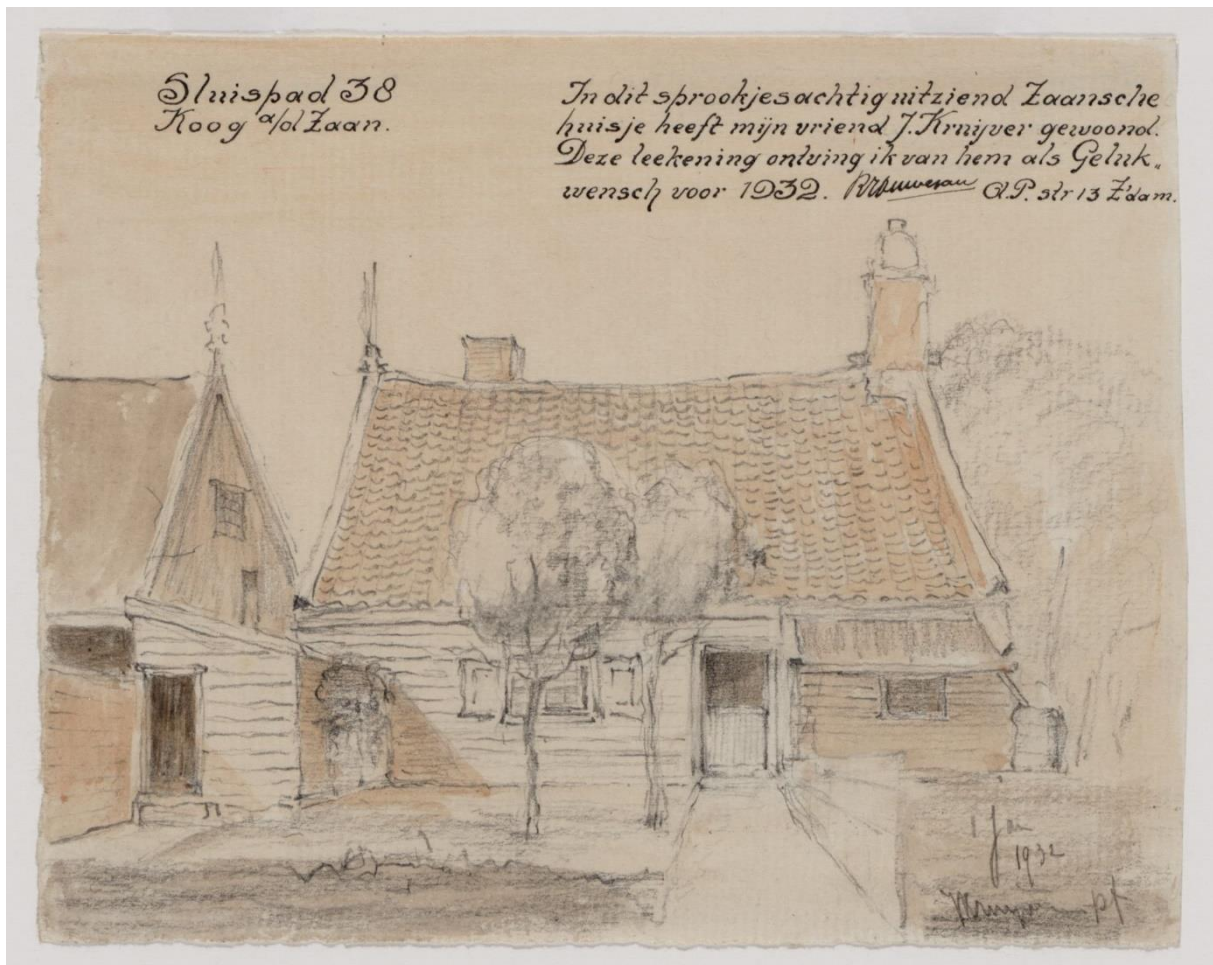
De expositie omvat onder andere maar liefst 12 schilderijen van fijnschilder Buschenhenke, een aantal schilderijen en tekeningen van Cees Vis, werken van Frans Mars, Piet Clijnk en Jan Kruijver, maar ook een seinlamp, een zaadsjouwierszak en een tabaksdoos. Bijzonder is het exemplaar van 'Zaens Skoon' van Pieter Boorsma, één van de stichters van Vereniging De Zaanse Molen. Schrijver en tekenaar Remmet Ouwejan kalligrafeerde diens naam op het voorblad. En er is nog veel meer te zien.

Verdwenen Zaanstreek. De erfenis van Jan Kruijver - Topografie van de Zaanstreek

19 mei t/m juli 29 juli

Als Frans Mars en Pieter Boorsma de vaders zijn van De Zaanse Molen, dan is Jan Kruijver de grootvader. Met tomeloze energie heeft deze liefhebber van de Zaanse houtbouw decennia lang houten huizen en molens vastgelegd, vaak vlak voordat de slopershamer zijn vernietigende werk deed. Kruijver werd geboren in 1869 toen de wereld er anders uitzag. Hij maakte mee hoe de Zaanse molens en de Zaanse huizen verdwenen. In het besef dat er iets belangrijks verloren ging, heeft hij zeventig jaar lang in woord en beeld de topografie van de Zaanstreek vastgelegd. In de tentoonstelling zijn schilderijen en tekeningen te zien, waarvan velen uit particuliere collecties. Bij de expositie verschijnt het boek 'Verdwenen Zaanstreek. De erfenis van Jan Kruijver', waarin voor het eerst een overzicht wordt gegeven van leven en werk van Jan Kruijver.

Tijdens de tentoonstelling, op 11 augustus, presenteerde historicus Dick Kerssens zijn monumentale boek *Het bewaarde erfgoed*, over de bewoningsgeschiedenis van Haaldersbroek. Toepasselijk, omdat werken van Jan Kruijver die in het boek zijn afgebeeld in de tentoonstelling te zien waren.

Rijst & Houtvaart

1 September tot en met 4 november

De haven van Zaandam was van oudsher belangrijk voor de Zaanse industriemolens. Hier kwamen grondstoffen aan, die in de molens werden bewerkt of verwerkt om vervolgens weer voor een deel via de haven weer te worden afgevoerd. Zaandam stond vooral bekend als houthaven. Boomstammen en balken werden aangevoerd om in één van de vele houtzaagmolens te worden gezaagd. De planken en balken werden voor een belangrijk deel in de Zaanstreek zelf gebruikt, vooral voor het bouwen van huizen, schuren en molens.

Zaandam was ook een belangrijke rijsthaven. De rijst kwam vooral van de Britse koloniën, vervoerd door Britse schepen. Tot 1950 werden miljoenen balen rijst a 100 kilo per stuk in rijstpellerijen verwerkt. Aan het begin van de 19e eeuw bouwde men molen De Jonge Voorn om tot rijstpelmolen. Vanaf de jaren 60 van de 19e eeuw haalden de moderne technieken de eeuwenoude werkwijze van de met wind aangedreven molens definitief in. De broers Albert en Jacob Adriaan Laan startten op 1 juli 1893 de eerste op stoomkracht gedreven pellerij van Nederland. Eerst alleen gericht op gort, later ook op het pellen van rijst. De zaken gingen goed, en in 1912 werd de fabriek uitgebreid met een indrukwekkend silo-gebouw. De gebroeders Laan kozen weer voor innovatie. De silo werd gebouwd uit het relatief nieuwe bouw materiaal 'beton'. Uit dit alles groeide de bekende Lassie fabriek.

De tentoonstelling brengt een deel van deze geschiedenis in beeld en wordt georganiseerd door het Molenmuseum en gemaakt in samenwerking met de kunstschilder Fred Boom en de historicus Jur Kingma. Bij de expositie verschijnt het boek 'Rijst & Houtvaart' met fraaie schilderijen en mooie verhalen van Fred Boom.

Leven onder zeeniveau /De Zaanstreek onder water

27 november t/m 19 mei 2019

In 1916 overstroomde een groot deel van de Zaanstreek. Ten oosten van de Zaan stond alles onder water. Deze toestand duurde wekenlang en ontwrichtte het dagelijkse leven. Met man en macht werd geprobeerd het water te temmen.

Deze overstroming was er één in een lange rij door de eeuwen heen. Hoe wij leefden en in de toekomst moeten leven met het water wordt in deze tentoonstelling duidelijk gemaakt. Bij de expositie is een uitgebreid educatief programma.

Bij de tentoonstelling Leven onder zeeniveau verschijnt een brochure die de bezoeker inzicht geeft in het verleden, het heden en de toekomst van onze omgang met het water. U leest hoe het waterrijke Noord Holland eigenlijk ontstond, en hoe we – de bekende uitspraak indachtig dat God de wereld schiep, maar de Nederlanders Nederland – de waterwolf wisten te temmen. Behalve op momenten dat het mis ging.

We maalden de polders droog met molens, die we in de Zaanstreek vanaf de 17e eeuw voor de grootschalige productie van allerlei zaken gingen gebruiken. Ondertussen bleek dat land en water elkaar moeilijk bleven verdragen: waar geen water was, klonk hier de zachte veengrond in. Met als resultaat dat het land binnen de dijken daalde en het water buiten de polders bleef dreigen. Als we vandaag de dijken weghalen, staat heel noordwest Nederland onder water.

Voor scholen is er bij de tentoonstelling een uitgebreid interactief programma ontwikkeld waarin het thema op een actieve wijze wordt beleefd. Wat doe je als de dijken breken en er is geen tijd te verliezen? Wat neem je mee? Hoe hoog komt het water in jouw eigen huis? Dat is precies op te zoeken. Wat doe je nu om je voor te bereiden op een eventuele ramp?

5.5 EDUCATIEVE PROGRAMMA'S

Voor scholen en groepen bieden wij in het Molenmuseum, eventueel in combinatie met één van de molens, of in de molens zelf een aantal educatieve programma's aan. In 2018 konden kinderen meedoen aan zes activiteiten: "In de olie" bij oliemolen De Bonte Hen, "Pluis de Molenmuis" en "Molen voor-proef je" in het Molenmuseum, "Meel op de Billen" in De Bleeke Dood en het Molenmuseum, "Van dik hout zaagt men planken" bij molen Het Jonge Schaap en "De meester schrijft nog op papier" bij De Schoolmeester.

Met deze zes vaste programma onderdelen bieden we als Molenmuseum een doorlopende leerlijn. Dit betekent dat we alle leerlingen van het basisonderwijs kunnen bereiken. Om meer diepgang te geven aan de bezoeken van de scholen aan ons erfgoed zijn er voor alle programma's lesbrieven gemaakt. (deze zijn te vinden op onze website).

In maart en april 2018 vond het educatieve project "Op je klompen naar je werk" plaats, in het Molenmuseum en molen Het Pink. Dit programma valt onder de "Japie" projecten. Een cyclus van educatieve programma's die jaarlijks wisselen en vanwege de omvang alleen binnen een bepaalde periode worden aangeboden. De kinderen van het basisonderwijs maakten kennis met het leven van hun leeftijdsgenoten zo'n 150 jaar geleden: "Klossende klompen bij het Molenmuseum". Kinderen konden daar terecht om mee te doen aan het kinderproject *Op je klompen naar je werk*. De kinderen ervoeren het zware leven van de molenaarsjongen 150 jaar geleden maar ook aan de kinderarbeid dat anno 2018 elders op de wereld nog steeds geldt. Zo gek is het om niet naar school te kunnen!

Het verhaal wordt ingeluid met een film met Mylene Gordinou van NTR SchoolTV in de hoofdrol. In de film van een klein kwartier wordt al uit de doeken gedaan hoe het leven er rond 1870 uitzag. In het Molenmuseum volgt dan een kijktocht, een gedicht van Hans Kuyper, in het donker bij het Molenpanorama en uiteindelijk ontvangen de kinderen hun loon. In oliemolen Het Pink is voor schoolkinderen nog een aanvullende opdracht over herrie in de molen in vergelijking tot het gevaar

van geluid van de iPhones van tegenwoordig. Doordeweeks klossen schoolkinderen op klompen tussen het Molenmuseum en oliemolen Het Pink, waar het programma zich afspeelt”.

Natuurlijk was het mogelijk voor ouders en grootouders met hun kinderen dit programma ook te doen buiten schooltijden. Zo bereiken we nog meer kinderen. *Op je klompen naar je werk!* wordt begeleid door medewerkers van het Molenmuseum en vrijwilligers van de Educatiegroep van De Zaanse Molen. Tevens hebben we weer veel ondersteuning gehad van leerlingen van De Faam, de maatschappelijke stagiaires.

Leerling van De Faam

Leerling van De Faam

Museumdocenten ontvangen een groep voor Plus de molenmuis

Onze museumdocenten, deels uit het onderwijs, hebben in 2018 een Sinterklaasprogramma bedacht, dit vanwege de intocht op de Zaanse Schans: "Sint en het verdwenen kruid". Er is een prentenboek bij gemaakt dat de scholen kregen opgestuurd. Het was een groot succes; 40 klassen in 2 weken zijn er geweest bij molens De Bleeke Dood en De Huisman. Sommige scholen moesten we teleurstellen. Vandaar dat het in 2019 een vast programma-aanbod in november is geworden.

Sint en het verdwenen kruid

EEN SELECTIE UIT EEN AANTAL PROJECTEN

Foto expositie in het Pennemes en het Guisveld

In 2018 hebben we foto's uit afgelopen exposities Tijdloos en Ontmoeting aangeboden aan de verzorgingshuizen in de Zaanstreek en Wormerland. Deze prachtige foto's hebben enkele maanden gehangen bij het Pennemes en het Guisveld. De bewoners konden zich tegoed doen aan mooie herinneringen en oude afbeeldingen uit hun jeugd. De foto's gaan verder op tournee en zijn in 2019 elders te bewonderen. Zo krijgen de foto's een tweede leven.

Folkloredag

Tijdens de Folkloredag (augustus) stond De Zaansche Molen met het promotieteam op jaarmarkt in Zandijk. Bij molen De Poenburg was "Koren op de molen". Dit evenement is georganiseerd door het Kapiteinskoor en zij ontvingen diverse koren. Dit was zo'n succes dat het in het in het nieuwe jaar opnieuw wordt georganiseerd.

Nacht van de Nacht (via Zaanse Schans)

Tijdens de Nacht van de Nacht waren 3 molens geopend, waarbij er optredens, voorstellingen of shows werden aangeboden. Dit jaar deden De Bonte Hen en De Huisman voor het eerst mee. De kaarten waren volledig uitverkocht.

Nieuwe website

In 2018 is er gewerkt aan een nieuwe website. De website is ontworpen door Tekst & Uitleg, Haarlem en gebouwd door Vogelpoel ICT services, Wormerveer. De nieuwe website heeft meer mogelijkheden, zoals een webwinkel met betaalsysteem, online ticketverkoop, zoekfuncties en Engelse pagina's.

5.6 VRIJWILLIGE MEDEWERKERS

Rondleiders en educatiemedewerkers

Marjan Aten	Marcel Dekker	Adrie Ligthart	Gerro Riepma
Sharda van Berge	Janna Herman	Gerard van Leeuwen	Thea Schrekker
Ursulien van Berge	Jan Jonker	Wim Molenaar	André de Vries
Jur Beumkes	Cor Klomp	Jos Pranger	Lex van Zaane
Carla ter Wisscha (res.)			

Baliemedewerkers museum

Adrie Bakker	Evelien Doodeman	Natasja Kruithof	Anneke Schoonderwoerd
Angela Been	Marga Hendriks	Gert Jan Nieland	Tilly Wolff
Paul van den Berg	Hein Joon	Jetty Veenman	Wibo Woudt
Ria Busch	Cor Klomp		

Promotieteam

Marjan Aten	Joke Jetses	Jacintha Mandjes	Thea Schrekker
Emmy Bootsman	Jan Jonker	Els Neeft	Jeltje Siebeling
Joke Gehring	Joop Koopman	Atie Reurts	Resin Veenman

6.0 Werkgroep Ledenactiviteiten

6.1 VERSLAG OVER 2018

In 2017 is de Werkgroep Ledenactiviteiten in het leven geroepen en herstelt daarmee een activiteit die enkele jaren vrijwel stil heeft gestaan. Dennis Dirkwager nam daartoe het initiatief, heeft de organisatieactiviteiten ondertussen overgedragen aan de groep Rick Bakker, Jantine Braun, Fred Eerenberg en Nadia Kreuger en vertegenwoordigt de groep in het bestuur.

Dit jaar heeft de werkgroep de activiteit met als thema “de weg van de olie” georganiseerd. Die bestond uit een inleiding over de geschiedenis van de oliemolens in de Zaanstreek, een rondleiding door oliemolen Het Pink en een bezoek aan de verffabriek van RIGO in IJmuiden. Deze activiteit kende 50 deelnemers die op deze manier de weg van de olie konden volgen, van lijnzaad tot verf.

In Het Pink konden de deelnemers zien hoe er lijnolie werd en wordt geslagen uit lijnzaad. De door de oliemolens De Bonte Hen en Het Pink geslagen lijnolie wordt verkocht aan verffabriek RIGO. Door de lijnolie te mengen met onder andere pigmenten, maakt RIGO verschillende soorten verf. Dit proces werd in geuren en kleuren door de werknemers van de verffabriek verteld. De dag werd afgesloten in molen Het Pink, waar hamburgers werden geserveerd, op het vuister gebakken. Aan het eind van de dag zijn enquêtes uitgedeeld om een idee te krijgen van de ervaringen van de deelnemers. De reacties waren erg positief en werden aangevuld met een aantal suggesties voor toekomstige activiteiten. Daarmee zal de werkgroep zeker aan de slag gaan.

Een andere oliemolen waar de aandacht van de werkgroep naar uit is gegaan is De Ooievaar. Deze molen heeft in 2012 een nieuw roedenkruis gekregen, in 2014 is de gehele molenshuur gerestaureerd en in de periode 2016-2018 zijn de fundering van de molen, de constructie en het eeuwenoude

binnenwerk geheel gerestaureerd. De schuur kreeg ondertussen de functie van werkplaats voor Windmolenmakerij Saendijck. Mede dankzij de in 2015 gewonnen Bankgiro Loterij Molenprijs ter waarde van € 50.000 konden het oorspronkelijke haventje met de kraangang gerealiseerd worden. Tijdens Nationale Molendag werden de leden van De Zaanse Molen als eersten in de gelegenheid gesteld de gerestaureerde molen te bezoeken. Tussen de molens De Bleeke Dood en De Ooievaar werd voor die gelegenheid een pendeldienst per boot ingesteld. Op de Zaanse Molendag werd dit initiatief opnieuw ingesteld, nu voor alle geïnteresseerde Zaankanters.

Alle door de werkgroep georganiseerde activiteiten zijn in de eerste plaats gericht op leden die de vereniging steunen, maar relatief nog weinig weten van onze molens. De werkgroep wil namelijk graag ook de minder actieve leden zoveel mogelijk betrekken bij de vereniging en de molens. Ondertussen is gebleken dat de afgelopen activiteiten ook erg leuk waren voor de maalploegleden en de molenaars die zich hadden aangemeld. Elk lid mag altijd een introduc e meenemen. Zo hoopt de werkgroep nog meer mensen te kunnen enthousiasmeren voor onze molens en ze misschien te bewegen ook lid van onze vereniging te worden.

Voor 2019 staan weer nieuwe activiteiten in de planning (waarvan er één ondertussen heeft plaats gevonden, met opnieuw positieve reacties).

Als u op de hoogte wilt worden gehouden van onze activiteiten of een leuk idee heeft voor een activiteit kunt u altijd een mailtje sturen naar activiteiten@zaanschemolen.nl . De werkgroep hoopt u allen een keer te zien bij een van haar activiteiten.

Graag tot dan!!

Nadia Kreuger

7.0 Stichting Wind Molen Compagnie

7.1 INLEIDING

Stichting Windmolen Compagnie (WMC) is direct gelieerd aan vereniging De Zaanse Molen en heeft statutair een sterke relatie met de vereniging. De WMC heeft als doelstelling het exploiteren en openstellen voor publiek van de bij de vereniging gehuurde molens. Qua uitvoering volgt de WMC de aanwijzingen op vanuit het beleid van de vereniging en ook is het zo dat 90% van de netto winst volgens de statuten wordt uitgekeerd aan de vereniging.

Stichting Windmolen Compagnie huurt thans de volgende molens van de vereniging:

- Molen De Huisman;
- Molen De Gekroonde Poelenburg;
- Molen De Zoeker;
- Molen Het Jonge Schaap;
- Molen De Bonte Hen;
- Molen Het Prinsenhof;
- Molen De Schoolmeester;
- Molen De Koker.

Daarbij zijn De Huisman, De Zoeker, Het Jonge Schaap, De Bonte Hen en De Schoolmeester regelmatig open voor bezoek en zijn op die molens ook professionele molenaars en ondersteuners actief, uiteraard ook ondersteund door een grote groep vrijwilligers.

In 2018 zijn de statuten van de WMC gewijzigd en is de relatie tussen De Zaanse Molen en de WMC helderder en sterker vastgelegd in de statuten van de WMC.

7.2 BESTUUR

Het bestuur van de WMC bestaat uit tenminste vijf en maximaal zeven bestuurders, waarbij de voorzitter en penningmeester worden benoemd uit de leden van het bestuur van de vereniging. In 2018 heeft, mede naar aanleiding van aanpassing van de statuten, een bestuurswijziging plaatsgevonden. De huidige samenstelling van het bestuur van de WMC is als volgt:

- Dennis Dirkzwager: voorzitter (ook lid bestuur DZM);
- Lex Husslage: secretaris;
- Jan Hartsuiker: penningmeester (ook lid bestuur DZM);
- Jan Krijt: lid met portefeuille bedrijfsvoering;
- Joke Bosch: lid met portefeuille PR en Marketing.

Het bestuur vergadert eens per 6 weken. Het bestuur is in de nieuwe samenstelling eenmaal bij elkaar gekomen in 2018.

7.3 ORGANISATIE

In 2018 is de organisatie aangepast, tegelijk met die van de vereniging. De reden hiervoor was dat de vereniging en WMC meer in elkaars verlengde gaan opereren. Verenigingsmanager Peter-Jan van Steenberg is ook Algemeen Manager van de WMC en Lenie Bakker voert de administratie. Daarnaast is in de nieuwe organisatie een grotere verantwoordelijkheid neergelegd bij de hoofdmolenaars van

de gehuurde molens, geheel in lijn met de wensen van de vereniging. Naast de hoofdmolenaars zijn twee toeristische medewerkers in dienst bij de WMC.

In 2018 is de nadruk gelegd bij de nieuwe organisatie en de bestuursvorm. Daarnaast is ook extra aandacht geschonken aan de verkoopproducten in de molens. Er is een productencommissie ingesteld die nieuwe verkoopproducten ontwikkeld en aangeboden producten beoordeeld. Het beleid daarin is dat de verkoopproducten molen gerelateerd zijn en bij voorkeur uniek en gerelateerd aan onze molens en het bijzondere historische verhaal van de molens. Voorbeelden van nieuwe producten zijn de chocolade, de Mills parfum en de arachideolie.

7.4 TOEKOMST

In de Algemene Ledenvergadering van De Zaansche Molen op 22 mei 2018 is de nieuwe organisatiestructuur gepresenteerd, mede gerelateerd aan de realisatie van de Wereld van Windmolens / Molenmuseum in 2020. In de toekomst zal de exploitatie van het molenmuseum en alle niet verhuurde molens worden geëxploiteerd door de WMC. Ook zullen de medewerkers in dienst komen van de WMC. Hiermee wordt een efficiënte organisatie gecreëerd die verantwoordelijk is voor alles wat met de exploitatie te maken heeft. In 2019 ligt de nadruk op het vormen van deze nieuwe organisatie.

Peter-Jan van Steenbergen